

Cultuurhistorische inventarisatie

TERREIN EN BEGRAAFPLAATS

WITTE KERK HEILOO

Gemeente Heiloo

Maart 2022

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	3
Geschiedenis van de begraafplaats	4
De wetgeving rond begraven	5
De inventarisatie	7
Plattegrond graftekens vak A (zuidzijde kerk)	10
Plattegrond graftekens vak B (oostzijde kerk)	11
Bevindingen en analyse van het kerkterrein	12
Bevindingen en analyse van de graftekens	19
Conclusie en aanbevelingen	31
Inventarisatieformulieren terrein en graftekens	33

Grafmonument met twee zerken aan weerszijden (vak A, graftekens 6, 7 en 8)

INLEIDING

Voor u ligt een cultuurhistorische inventarisatie van het terrein rond de Witte Kerk van Heiloo. Hoewel de aandacht meestal uitgaat naar het eeuwenoude, monumentale kerkje is in dit rapport juist de aandacht gevestigd op de nog aanwezige waardevolle elementen daaromheen. Het gaat over zaken zoals de Willibrordusput, de ommuring, het aanwezige groen, het slingerpad en de bakstenen markering, die de afmetingen van de vroegere middeleeuwse kerk aangeeft. Een groot deel van het rapport is echter gewijd aan de 66 graftekens die prominent zichtbaar zijn aan de zuid- en oostkant van het kerkgebouw.

De nu nog aanwezige graftekens op de begraafplaats zijn geplaatst tussen 1857 en 1962. Het betreft de geschiedenis van ruim honderd jaar zichtbaar begraven op een locatie die vanaf het prille ontstaan is gebruikt als begraafplaats. De 66 graftekens vormen dus feitelijk maar een fractie van de lange periode dat er begraven is; door hun aanwezigheid vormen zij wél de meest zichtbare periode. Toch blijft de herinnering aan al die honderden personen die geen grafteken kregen, wiens graf in de loop van de jaren geruimd is, of wiens houten markering is vergaan, voelbaar levend op deze bijzondere plek.

Een inventarisatie van zowel het terrein als de graftekens vond ik destijds als ambtenaar erfgoed van de gemeente, een absolute noodzaak. Temeer ook omdat er geen sprake was van een beschermde status of een cultuurhistorische waardering. Er kwamen aanvragen voor ingrepen en/of activiteiten op het terrein, of verzoeken om graftekens “schoon te maken”. Een toetsingsinstrument zoals deze inventarisatie, kan bij dit soort verzoeken een ondersteuning en een leidraad voor het college zijn om hierover beslissingen te nemen.

Jaren geleden hebben Mary en Robert Sanstra, -toen nog woonachtig in Heiloo en lid van de Historische Vereniging Heiloo- alle aanwezige graftekens gefotografeerd en archiefonderzoek verricht. Dit heeft echter niet geleid tot een publicatie of anderszins. Toen ik uiteindelijk in 2021 -inmiddels als gepensioneerd ambtenaar van de gemeente- de tijd kreeg om in overleg met Mary en Robert het project voort te zetten, heb ik aan de hand van hun fraaie detailfoto's én archiefgegevens veel basisinformatie gekregen. Uiteindelijk heb ik zelf met behulp van technieken zoals krijt, zand en strijklicht, maar ook met moderne websites als graftombe.nl, openarch.nl en Schiltmeijer.nl de rest van de vaak moeilijk leesbare gegevens op de graftekens kunnen achterhalen.

Mary en Robert Sanstra zijn op de hoogte van het eindresultaat dat er nu ligt. Ik hoop van harte -samen met hen- dat onze werkzaamheden weer een stukje van de geschiedenis van Heiloo toegankelijk hebben gemaakt. Wij hopen dat de lezer door deze inventarisatie gestimuleerd wordt om nog meer waardering te krijgen voor deze bijzondere plek én voor de graftekens. Wij spreken de wens uit dat niet alleen de historische, unieke graftekens met zorg zullen worden doorgegeven naar volgende generaties, maar ook dat de verhalen rond de vele Heilooënen die hier liggen, nog meer uitgediept worden en levend zullen blijven.

Anita van Breugel

GESCHIEDENIS VAN HET TERREIN / BEGRAAFPLAATS

De ouderdom van de locatie vraagt om een verre terugblik in de tijd. Alleen hierdoor kunnen we de huidige verschijningsvorm van de plek begrijpen. We beginnen daarom vèr terug.

Vóór de christelijke periode, - waar we vanaf de 8e eeuw van spreken-, was er in ons land sprake van natuurgodsdiensten. Daarbij speelden elementen zoals water, bomen en natuurlijke verhogingen in het landschap, een belangrijke rol. De destijds hier levende volkeren kwamen samen op dit soort plekken, spraken er recht en voerden er hun rituelen uit. Op historische afbeeldingen worden deze plekken vaak weer gegeven rondom een oude, krachtige boom; plekken die ook wel “dingstoel” of kortweg “ding” werden genoemd. Tegenwoordig worden dergelijke locaties ook wel “krachtplaatsen” genoemd.

Inmiddels zijn er sterke aanwijzingen, dat deze oude rituele locaties geleidelijk aan werden overgenomen door de christenen en dat de Angelsaksische monniken die onze streken vanaf eind 7^e en 8^e eeuw bekeerden, hun kerken op deze locaties lieten bouwen.

Het kerkerrein van Heiloo beantwoordt aan de genoemde voorwaarden, die voorheen relevant waren voor de voorchristelijke samenlevingen, zoals de verhoogde ligging in het landschap op een duintje, de aanwezigheid van een bron (die Willibrord zou hebben geslagen, maar die er mogelijk al was) en de aanwezigheid van grote, oude bomen, die overal op de strandwal groeiden. Of ook de voorchristelijke volkeren hun doden op de locatie van de latere kerk begroeven, kunnen we niet zeggen. Mogelijk kan archeologisch onderzoek in de toekomst hierover meer duidelijkheid geven.

Het hoorde bij de middeleeuwse christelijke gedachte, dat priesters én later ook de adel, ín de kerk begraven konden worden. Gewone mensen werden buiten de kerk, -maar binnen een kerkelijke ommuring-, begraven. De overtuiging was dat de overledenen hier zouden liggen tot het moment van de wederopstanding. De graftekens, -zowel die ín als buiten de kerk-, werden om die reden op het oosten gericht, wat we tot op de dag van vandaag nog altijd bij oude, Romaanse kerkjes zien.

Eeuwenlang is de begraafplaats rond het kerkje de enige in het kleine dorp Heiloo geweest. Pas in de loop van de 19^e eeuw groeide het dorp langzaam. Rond circa 1870 mochten de plaatselijke Rooms-katholieken een eigen begraafplaats aanleggen aan de Westeweg. Daardoor bleef er voorlopig voldoende ruimte op het kerkerrein voor begravingen van andere gezindten. Rond circa 1910 besloot de gemeente een openbare begraafplaats aan te leggen aan de Holleweg; een locatie die destijds als buiten de bebouwde kom werd aangemerkt. De begraafplaats was in 1919 gereed. Vanaf die tijd is het begraven bij de Witte Kerk langzaam minder geworden en uiteindelijk is de begraafplaats bij raadsbesluit van 28 mei 1967 formeel gesloten verklaard (RAA, Archief Heiloo 1951-1985, 1034).

Dat er nu nog steeds oude graftekens staan hebben we te danken aan A.H. Hoogland, - inwoner van Heiloo-, die op 3-10-1970 een brief stuurde aan B&W omdat hij van mening was dat “de entourage van de kerk ernstig wordt geschaad door alle graven te ruimen”. Bij B&W-besluit van 8-12-1970 werd besloten om de aanwezige graftekens niet meer te ruimen “uit het oogpunt van dorpschoon” (RAA, Archief Heiloo. 1951-1985, 1034).

DE WETGEVING ROND HET BEGRAVEN

Koninklijk besluit van 1829

Koning Willem I vaardigde in 1829 een Koninklijk Besluit uit waarin werd verboden dat overledenen nog langer in de kerk mochten worden begraven vanwege de doordringende geur die dat met zich meebracht. Hier komt de benaming van “rijke stinkerds” uit voort. Begraven in de kerk was duur, maar de gedachte was, dat hoe dichter je bij God begraven werd, hoe beter dat voor je zielenheil was. De massa, -die arm was-, werd al eeuwenlang buiten de kerk begraven. Zij kregen een sobere, of soms zelfs helemaal geen markering.

Blijkbaar werd het begraven in de kerk toch nog na 1829 getolereerd, want er liggen nog graftekens van 1839 en 1855 in de kerk (Jaap de Graaf, Meer dan 1000 jaar Witte Kerk 2017, p 144). Het oudste, nog zichtbare grafteken buiten de kerk bevindt zich op het oostelijk gedeelte van de begraafplaats, direct achter de apsis van de huidige kerk. Het grafteken dateert van 1857 en betreft Jan Wentholt en echtgenote, ouders van de toenmalige burgemeester van Heiloo, Pieter Lucius Wentholt. Deze locatie achter de apsis maakte vóór de Reformatie onderdeel uit van de vroegere, veel grotere middeleeuwse kerk, die na de Reformatie in verkleinde vorm werd herbouwd. Waarschijnlijk was deze locatie met name bij de maatschappelijke bovenlaag geliefd, vanwege de associatie met het in de kerk begraven. De zes graftekens die nu nog zichtbaar zijn op die plek, betreffen dan ook allemaal vooraanstaande families. Het werd de eerste klasse genoemd en werd in begraafplaatsadministratie aangemerkt als vak B.

Zerk van Jan Wentholt en echtgenote (1857)

Het oudste nog aanwezige grafteken op het zuidelijk deel van de begraafplaats (de tweede klasse, vak A) dateert van 1883 en is van Wijntje Oortwijn en Willem Boldewijn (grafnummer 5).

Zerk van Wijntje Oortwijn en Willem Boldewijn (1883)

Op het noordelijk deel van het terrein van de kerk, -de derde klasse-, vond de laatste begraafing plaats op 4 januari 1919 (Jaap de Graaf, Meer dan 1000 jaar Witte Kerk, p. 148, 2017). Zoals vermeld hebben er eeuwenlang houten kruisjes gestaan en in de 19^e en begin 20^e eeuw hardstenen paaltjes. Omdat de graftekens destijds waarschijnlijk niet als speciaal of bijzonder werden ervaren, zijn ze in de loop van de tijd allemaal verdwenen. Tot op de dag van vandaag is het klassenverschil, - juist door de afwezigheid van gedenktekens-, dus nog duidelijk zichtbaar op de begraafplaats.

DE INVENTARISATIE

Het gegeven dat de kerk als rijksmonument goed beschermd is, maar dat het terrein eromheen geen enkele monumentenbescherming geniet, was in 2018 aanleiding om met een cultuurhistorische waardering te starten. Hoewel er geen sprake was van ruimen van graven of van een andere vorm van bedreiging, is een goede inventarisatie en beschrijving altijd belangrijk voor een dergelijke historische plek in het dorp. Daarnaast kan een beschrijving van de cultuurhistorische waarden van belang zijn voor een eventuele aanwijzing tot gemeentelijk monument in de toekomst. De inventarisatie van de graftekens heeft verder als meerwaarde dat er een stukje "stenen archief" ontsloten is, waardoor de geschiedenis van het dorp kan worden aangevuld.

Criteria

Bij het beoordelen van onderdelen op het kerkterrein en van de graftekens, is gekeken naar het algemene cultuurhistorische belang. Daarbij worden per object vermeld welke cultuurhistorische waarden er precies spelen. Er is gekeken naar de historische, de ambachtelijke, de architectuurhistorische, de stedenbouwkundige, de sociaalhistorische, de symbolische, de zeldzaamheids- en de ensemblewaarde. Natuurwaarden worden als specifieke waarden apart in het rapport benoemd.

Historische waarden:

1. Als er sprake is van een object of grafteken van minimaal 70 jaar oud
2. Als een object of grafteken herinnert aan een persoon die iets voor de gemeenschap heeft betekend, bijvoorbeeld vroege grondeigenaren, bestuurders of een burgemeester.
3. Als een object of grafteken herinnert aan een bepaalde plaatselijke gebeurtenis.
4. Als een object of grafteken laat zien hoe vroeger onderdelen werden hergebruikt
5. Als er bij een object of grafteken sprake is van tijdgebonden typografische bijzonderheden.
6. Als er een uitgesproken tijdsbeeld gegeven wordt door bijvoorbeeld bepaalde dichtregels en rouwrijmen op graftekens.
7. Als de steenhouwer zijn signatuur op graftekens heeft achtergelaten.

Ambachtelijke waarden:

8. Als er bij een object of grafteken sprake is van zeldzaam ambachtelijk steenhouwerswerk zoals ornamenten of graftekens, bijzondere lettertypen, schrijfschrift, rustica / bossering langs de randen (d.w.z. ruw gehakt rondom of als basis), bouchardeerwerk, frijnslag, etc.
9. Als er sprake is van geëtste glasplaten.
10. Als er sprake is van fotoplaatjes, oude foto's op een ovaalvormig plaatje afgedrukt.

Architectuurhistorische waarden:

11. Als er bij een object of grafteken sprake is van uitgesproken stijlkenmerken, die in de kunstgeschiedenis benoemd worden als neorenaissance, neogotische, Jugendstil etc.

Stedenbouwkundige waarden:

12. Als er sprake is van een element dat een positieve invloed heeft op het dorpsbeeld of een gebied karakteriseert.

Sociaalhistorische waarden:

13. Als er sprake is van een element dat bepaalde sociale gebruiken uit het verleden toont. Bijvoorbeeld het feit dat de graftekens op het oosten gericht zijn. Deze traditie werd overgenomen van het begraven bij de oudste kerkjes, die refereert aan het gericht zijn op de “jongste dag”, de wederopstanding.

Symbolische waarden:

14. Als er sprake is van funeraire symboliek op graftekens zoals: de treurboom als symbool voor het verdriet van het verlies van de overledene, de palmtak als symbool van overwinning op de dood, kruisen als symbool voor de gekruisigde Christus, de gebroken zuil of de geknakte boom of roos als symbool van een jong afgebroken leven en vele andere. Zie hiervoor publicaties over funeraire symboliek en de website van de Terebinth: <http://www.terebinth.nl/images/brochures/de-symboliek-op-grafmonumenten.pdf>

Zeldzaamheidswaarden

15. Als er sprake is van unieke waarden, die in de gemeente elders niet voorkomen.

Ensemblewaarden:

16. Als er sprake is van een bijdrage aan de versterking van de beeldkwaliteit van het totaalbeeld van een locatie.

Natuurwaarden:

17. Als er sprake is van kenmerkend, symbolisch groen, zoals de treurboom (als symbool voor de tranen van verdriet om de overledenen) of de taxus (als symbool voor onvergankelijkheid vanwege haar altijd groene karakter).
18. Als er sprake is van bijzondere, spontane beplanting die alleen bij een hoge biodiversiteit ontstaat, zoals varens op de ommuring van een begraafplaats.
19. Als er sprake is van bijzondere korstmossen als zij in bijzonder grote of opvallende mate op het grafteken voorkomen.

De foto's in dit rapport

Zoals al in de inleiding is vermeld, zijn veel teksten op de graftekens niet goed meer leesbaar. Gevolg daarvan is dat de foto's ook niet altijd op representatieve wijze konden worden afgedrukt. Er is voor gekozen om in dit rapport niet de kwaliteit van de foto's te laten prevaleren, maar vooral de leesbaarheid en informatiewaarde goed in beeld te brengen; daarom zijn ze soms afgebeeld met krijt of zand omdat dat de steen “leesbaar” maakte.

Het zichtbaar maken van de tekst werd o.a. met krijt gedaan

Onduidelijke nummering van graftekens

Bij de start van het project ontbrak een plattegrond van de begraafplaats en een nummeringssysteem. Doordat tot 1970 graftekens werden geruimd en verwijderd, werden de bijbehorende grafnummersteentjes eveneens verwijderd. Dat maakte een consequente locatiebepaling lastig. Daarbij maakte de ligging op een oud duintje met aflopende niveaunderschillen het herkennen van een structureel rijensysteem lastig.

Tenslotte bemoeilijkte het oost-west lopende slingerpad een regelmatige doortelling, omdat de ene rij veel meer graftekens bevatte dan de andere en zij daardoor geen houvast boden voor een nummering.

Om deze redenen is ervoor gekozen om voor de nog resterende graftekens in vak A (60 stuks) een nieuwe, schematische plattegrond en nummering te maken, waarbij zoveel mogelijk aangesloten is op de aangetroffen uitgangspunten van de historische nummering, d.w.z.:

- De nummering is gestart vanuit het westen (rij 1 t/m rij 20)
- Per rij is een nummering gemaakt die rekt vanaf het slingerpad over de begraafplaats in zuidelijke richting.

Voor vak B (6 stuks), het oostelijk deel -achter het koor- is een plattegrondje gemaakt waarop chronologisch nummers zijn aangegeven, waarbij het oudste grafteken nummer 1 kreeg en het jongste grafteken nummer 6.

Voor zowel vak A als vak B, zijn de schematische plattegronden toegevoegd ter verduidelijking van de locatie van de betreffende graftekens. Voor de plattegronden zie pagina 10 en 11.

PLATTEGROND VAK A (zuidzijde kerk)

In **rood** de globale situering van de graftekens

In **groen** de groenelementen

In grijs/bruin het slingerpad

west

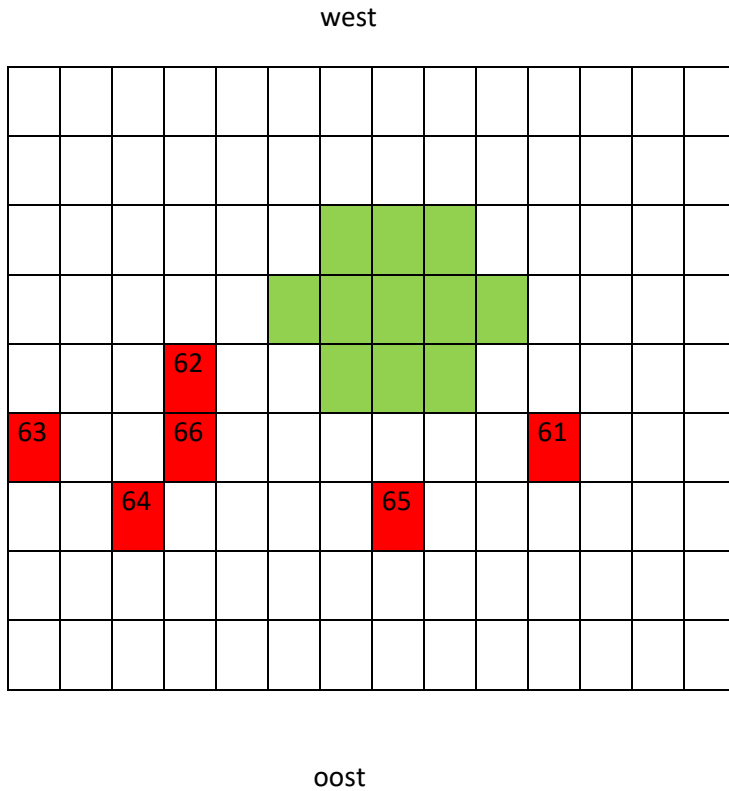
1	1				2														
2		3																	
3				8	7	6						5	4						
4	13							12	11			10	9						
5		17						16		15					14				
6						20		19	18										
7	25	24			23	22							21						
8								26											
9	33	32	31		30							29	28	27					
10					39	38	37	36	35					34					
11			43		42	41					40								
12		47						46			45	44							
13						50				49	48								
14								52				51							
15					56	55					54	53							
16											57								
17								58											
18																			
19														59					
20														60					

oost

PLATTEGROND VAK B (oostzijde kerk)

In **groen**: de markering van de grote rode beuk

In **rood**: globale situering graftekens

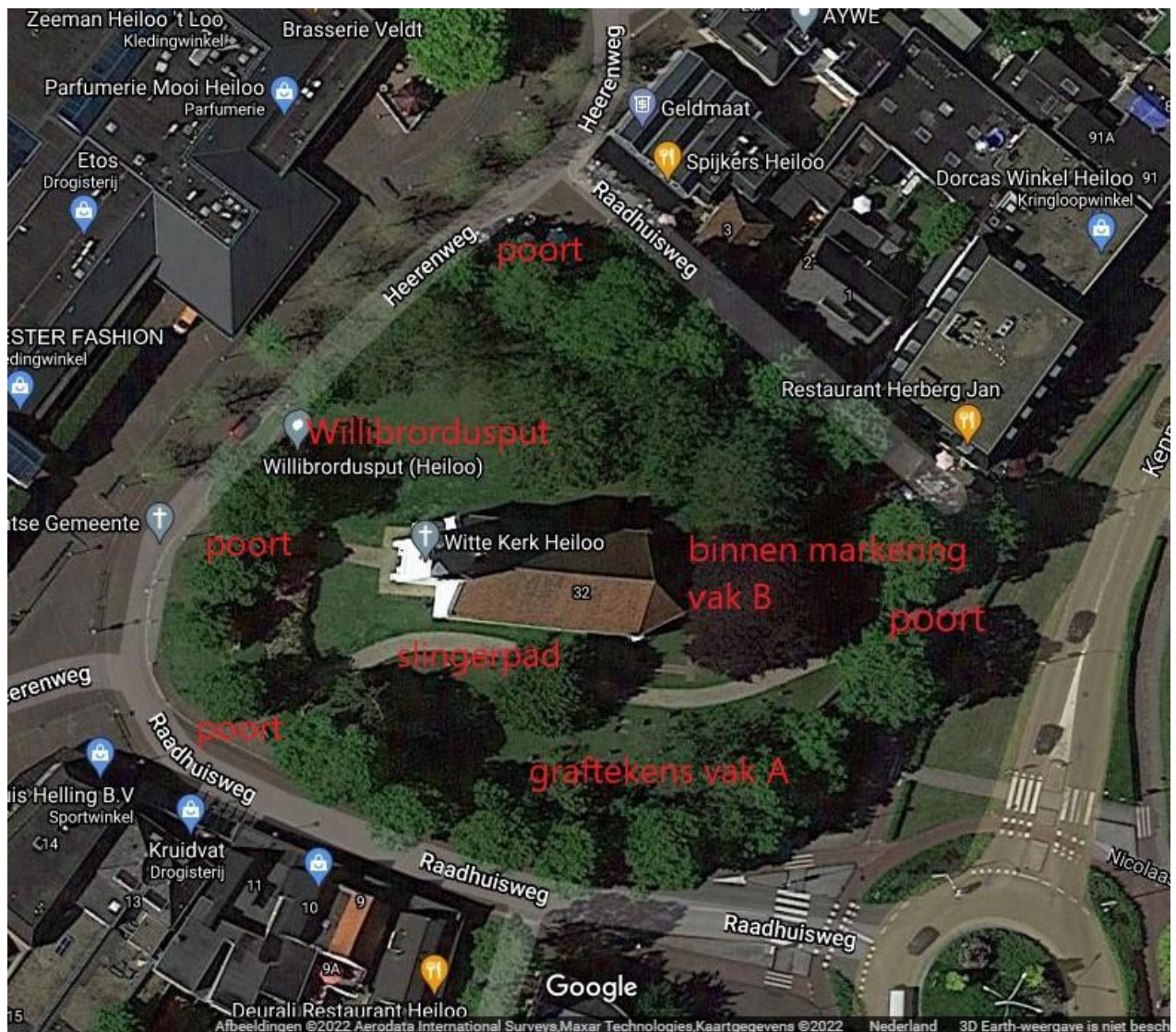
- 61. Zerk: Jan Wentholt en Christina Helen Geertruida Lycklama (+ 1857 en 1868)
- 62. Herdenkingssteentje : Aleide Wentholt (+ 1859) dochter van P.L. Wentholt
- 63. Zerk: Eliza Helen Smissaert (+ 1878), vrouw van de predikant J.M. Snethlage)
- 64. Zerk: Pieter Lucius Wentholt en Jeanette Agnes van Foreest (+ 1883 en + 1891)
- 65. Stèle: Nanning Petrus (+ 1883), zoon van S. Laman Trip
- 66. Herdenkingssteentje: Wouter Blokhuis (+ 1888) kleinzoon van P.L. Wentholt

BEVINDINGEN EN ANALYSE VAN HET KERKTERREIN

Over het algemeen wordt bij een cultuurhistorische terreinbeoordeling gekeken naar aanwezige waterelementen, bouwkundige elementen en/of graftekens, wegen en/of paden en de beplanting (ook wel blauw, bruin, grijs en groen genoemd). In dit rapport komen ze alle vier aan de orde:

1. Water: de Willibrordusput
2. Bouwkundige elementen: de bakstenen ommuring van het kerkterrein en de 66 graftekens (apart en stuk voor stuk beoordeeld, zie bijlage.)
3. Paden: het slingerpad van west naar oost en de stenen markering van de middeleeuwse kerk
4. Groen: de grote rode beuk in het koor van de voormalige kerk, de groene treurbeuk nabij de zuidwestelijke entree, de taxus, en de vele muurvarens op de ommuring van het terrein. Op de graftekens meerdere soorten korstmossen.

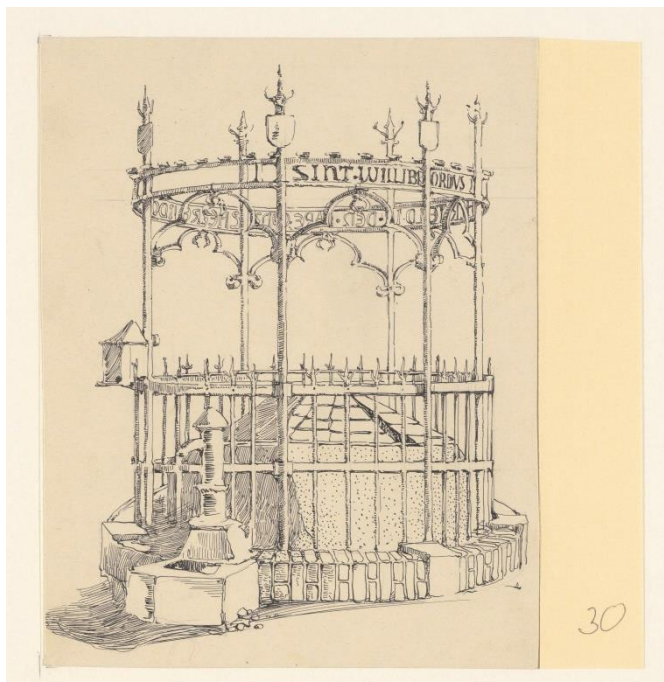
De in deze inventarisatie vermelde elementen op het kerkhofterrein hebben met elkaar gemeen dat zij allemaal bijdragen aan het fraaie sferbeeld van dit eeuwenoude kerkterrein.

1. Water: Willibrordusput

In 1967 is archeologisch onderzoek gedaan naar de Willibrordusput. Daarbij is geconcludeerd dat de huidige putmantel is opgebouwd uit op elkaar gestapelde zandstenen elementen uit de 16^e eeuw. De putmantel zat in een oudere ingraving met kleizoden als versterking, een techniek die in de middeleeuwen veel werd toegepast. Dat de put een zeer oude oorsprong heeft, wordt hiermee bevestigd (Jaap de Graaf, Meer dan 1000 jaar Witte Kerk 2019, pag. 60.).

De Willibrordusput is altijd nauw verbonden geweest met het kersteningsverhaal van Willibrord uit ca. 700, hoewel het ook mogelijk is dat de waterbron er al was. Door de eeuwenoude legende dat Willibrord deze put geslagen zou hebben, werd er door mensen een geneeskrachtige werking aan het water toegekend. Bij tijden was er alleen een put met emmer en raakte de put in verval, maar in de loop van de 19^e eeuw kwam er weer meer belangstelling voor de rijke geschiedenis van de waterbron. Dit kan niet los gezien worden van het opleven en de emancipatie van het Rooms-katholieke geloof. De Rooms-katholieke architect Pierre Cuypers maakte in 1881 een ontwerp voor een smeedijzeren sierhek rondom de put, die kort na de Tweede Wereldoorlog werd vervangen door de huidige bakstenen omkadering.

Links ontwerp van Pierre Cuypers uit 1881, rechts ansichtkaart van de put (circa 1900)

De gemeente is altijd eigenaar geweest van de waterput omdat een goede waterbron zeer belangrijk was voor de dorpsgemeenschap; waterleiding in de huishoudens kwam pas in 1920. Na de Tweede Wereldoorlog heeft de gemeente een nieuwe ommuring rond de kerk laten maken, waarin de put op subtiel wijze is opgenomen. De put, die vanuit de geschiedenis zo duidelijk is geassocieerd met het Rooms-katholieke geloof, is als zelfstandig element ommuurd, maar maakt tegelijkertijd wel degelijk onderdeel uit van de totale

ommuring van de Protestantse kerk. Dit laatste ontstaat vooral door de specifieke vormgeving en het materiaalgebruik. De houten poorten in de ommuring hebben door de neogotische vormgeving nog steeds hun Rooms-katholieke connotatie behouden.

Entreehek in neogotische vormgeving

Aanbeveling: De waterput is zo nauw met de ontstaansgeschiedenis van Heiloo verbonden, dat het voor de inwoners en bezoekers van Heiloo betekenisvol zou zijn hem (vaker) open te stellen. Omdat de veiligheid in het verleden het argument was om de put te sluiten zou een onzichtbaar maar wel aanwezig opvangraster onder waterniveau gemaakt kunnen worden.

2. Bouwkundige elementen: De ommuring met de entreepoorten

De huidige ommuring dateert van 1950, maar voorheen is het kerkterrein op diverse andere wijzen afgescheiden geweest van de omgeving. Aanvankelijk was er een gracht, maar er zijn foto's dat de kerk omgeven is door een houten hek, hagen of een stenen muur (Jaap de Graaf, Meer dan 1000 jaar Witte Kerk, p.155, 2019).

Het afgescheiden zijn van de omgeving komt voort uit de middeleeuwse christelijke overtuiging dat het kerkterrein heilig was; dat men er een andere, hogere wereld betrad. Dergelijke terreinen werden in de middeleeuwen "immuniteiten" genoemd en daar golden andere regels dan bij de plaatselijke overheid. Was men binnen de kerkelijke ommuring, dan was men beschermd en kon men bijvoorbeeld niet worden opgepakt. Daarnaast was het de plek waar overledenen werden begraven met de gedachte, dat men hier rustig de wederopstanding af kon wachten. Het afgescheiden zijn van het kerkterrein van de omgeving is dus een cultuurhistorisch waardevol element dat veel vertelt over de middeleeuwse oorsprong. De huidige bakstenen ommuring is als element niet zeer oud, maar als fenomeen wel. Het is passend dat de vier houten entreepoorten (drie dubbele en één enkele) refereren aan de middeleeuwse, neogotische stijlperiode.

Aanbeveling: voor het behoud van de houten poorten in de ommuring is het wenselijk dat zij op korte termijn opnieuw gelakt worden.

3. Paden: Het slingerpad en de bakstenen markering

Het slingerpad is in het verleden ontstaan als wandelpad tussen de kerk en de pastorie aan de overzijde van de Kennemerstraatweg, nu Nicolaas Beetsweg 94. (Meer informatie over de pastorie schreef Jaap de Graaf in zijn boek *Meer dan 1000 jaar Witte Kerk 2019*, pag. 133-140.) Sinds de verbreding van de Kennemerstraatweg en de aanleg van een rotonde begin 21^e eeuw is de relatie tussen de kerk en de pastorie niet meer herkenbaar. Het stukje slingerpad dat nu nog op de begraafplaats ligt, is een laatste herinnering aan het verband tussen de twee gebouwen en daarom van belang om te behouden.

Aanbeveling: De relatie tussen de kerk en de pastorie zou versterkt kunnen worden als het vervolg van het slingerpad buiten het kerkterrein, zichtbaar zou worden gemaakt door bijvoorbeeld afwijkende bestrating op de Kennemerstraatweg én beplanting in de huidige heggen van de weg.

Het slingerpad over de begraafplaats dat leidde naar de pastorie aan Nic. Beetsweg 94

Bij het archeologisch onderzoek in de jaren '60 drong pas echt door hoe groot de vroegere kerk geweest moest zijn; men trof de fundamenteën aan van het gotische koor en het dwarschip. Toen pas ontstond de wens om dit boven de grond zichtbaar te maken. Aanvankelijk in de vorm van een haag, maar omdat dat erg arbeidsintensief was, werd in 1978 de huidige bakstenen markering aangelegd, die bestaat uit klinkers en zogenaamde "kinderkopjes". De markering is van groot belang om de herinnering in stand te houden aan de grootte en de status van de Rooms-katholieke kerk die hier in de middeleeuwen stond. Hoewel de stenen niet van hoge ouderdom zijn, is de betekenis en informatiewaarde groot.

Aanbeveling: de markering van de grootte van de vroegere kerk handhaven.

De markering van de grootte van de middeleeuwse kerk

4. Groen: bomen, varens en mossen

Diverse bomen op het kerkterrein hebben een symbolische betekenis. De zeer oude rode beuk past goed in de traditie van de karakteristieke inheemse loofboom, die door zijn majestueuze grootte doet denken aan een “krachtplaats” uit de voorchristelijke tijd. Het overige symbolische groen zoals de treurbeuk op het zuidwestelijke deel van het terrein als de taxus aan de zuidzijde van de kerk zijn belangrijke groenelementen op de begraafplaats. Zij sluiten aan op de vroegere symbolische traditie die zo kenmerkend is voor een begraafplaats. Zie hiervoor <https://www.begraafplaats.nl/de-begraafplaats/artikel/funeraire-flora-biedt-volop-mogelijkheden-tot-fraaie-symboliek/>

Treurbeuk

Aanbeveling: mochten imposante bomen zoals de treurbeuk vervangen moeten worden, dan zou een boom met een bij een begraafplaats horende symboliek terug kunnen worden geplaatst.

De vele varens op m.n. het zuidoostelijk gedeelte van de ommuring bezitten natuurwaarden. De varens zijn over een langere perioden ontstaan en voeden zich met mineralen van het baksteen en voegwerk. Behalve de ecologische waarden hebben de varens ook een waardevolle rol in het totale sfeerbeeld van de begraafplaats.

Muurvarens op de ommuring

Aanbeveling: Om de natuurwaarden van de muurvarens op juiste waarde te schatten wordt een inventarisatie door een ecooloog aanbevolen.

Korstmossen treffen we op veel graftekens aan. Behalve hun waarde als korstmos, dragen zij ook bij aan het “patina” van de begraafplaats. Omdat zij langere tijd nodig hebben om te ontstaan, staan zij per definitie voor ouderdom en passen zij heel goed in het sfeerbeeld van de begraafplaats. Zij tasten de natuursteen van de graftekens niet aan, omdat zij zich voeden met sporenelementen uit de lucht.

Korstmossen

Een uitzondering moet gemaakt worden voor haarmossen. Deze ontstaan op breuklijnen en verdiepingen in de steen. Doordat dit haarmos vocht vasthoudt en kan bevriezen, kan het op den duur de steen aantasten of steen doen afschilveren vanwege het proces van uitzetten en warmer worden. Dit haarmos zou om die reden regelmatig met een borstel verwijderd moeten worden.

Haarmos

Aanbeveling: Het is belangrijk dat de korstmossen behouden blijven vanwege hun grote natuurwaarden en patina, ook al is de tekst op de graftekens daardoor niet meer goed leesbaar. Op de bijgevoegde inventarisatieformulieren worden zij vermeld.

De haarmossen kunnen vanwege de negatieve inwerking op de graftekens beter regelmatig verwijderd worden. De haarmossen worden eveneens op de inventarisatieformulieren vermeld.

BEVINDINGEN EN ANALYSE GRAFTEKENS

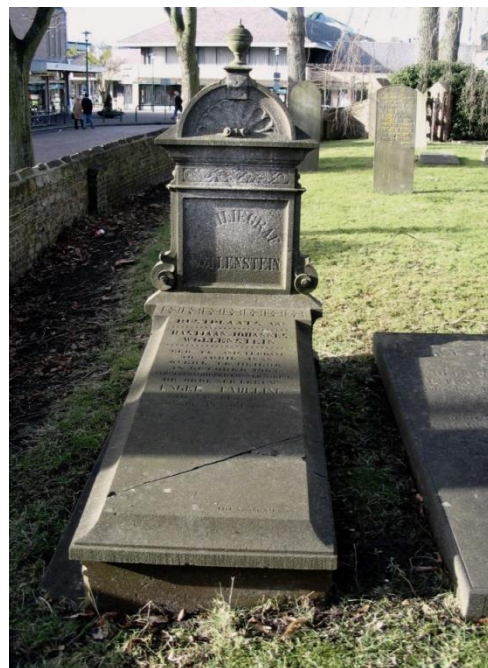
Benaming graftekens

De algemene benaming voor een herdenkingssteen op een begraafplaatsen is het woord "grafteken". De graftekens zijn onder te verdelen in stèles (staande graftekens, hier 45 stuks) en zerken (liggende graftekens, hier 18 stuks). Er zijn ook graftekens waarbij sprake is van zowel een stèle als een zerk (hier 2 stuks).

Stèle (links) en zerk (rechts)

In een enkel geval kunnen we spreken van een groter, hoger, kostbaarder en rijker bewerkt grafteken: een "grafmonument". Vaak zijn dit familiegraven. In vak A betreft het de eenheid van graftekens 6,7, 8 (Smit-Admiraal, Brink-Noordeloos en Nagelhout-Blaauboer, zie pag. 2, het grafteken 9 (Groot-Sparenberg) en grafteken 25 (Wollenstein-Tabeling).

Grafmonumenten van Groot Sparenberg links en Wollenstein en Tabeling rechts

Verder zijn er drie kleine stèles aangetroffen, die geplaatst zijn tegen een geornamenteerde, schuin geplaatste ruggensteun (nummers 53, 55, 59). Deze worden wat minder vaak aangetroffen.

Kleine stèle met ruggensteun

In het vak waar de adel is begraven liggen twee identieke vierkante herdenkingssteentjes voor kleine kinderen. Het is onduidelijk of zij hier ook werkelijk zijn begraven; in de begraafplaatsadministratie zijn hierover geen gegevens gevonden.

Identieke herdenkingsteentjes voor Aleide Wentholt links en Wouter Blokhuis rechts

Locatie van begraven gerelateerd aan sociale status

In de 19^e eeuw was het merendeel van de bevolking arm. Deze categorie werd op het noordelijk gedeelte van het kerkhof begraven (de derde klasse). Zij kregen een houten kruisje; in de 19^e eeuw een stenen paaltje. Tegenwoordig is op dit gedeelte geen enkele grafmarkering meer aanwezig, maar menselijk botmateriaal wordt bij zelfs kleine bodemingrepen aangetroffen.

In vak A (tweede klasse, het zuidelijk gedeelte) liggen overledenen uit de gegoede burgerij. Dit waren mensen die zich een eigen grafsteen konden veroorloven.

De adel liet zich begraven in de eerste klasse, in het oostelijk deel; het betreft het gedeelte dat vóór de Reformatie nog binnen de kerk lag. Het wordt aangenomen dat dit een bewuste keuze is geweest, waarbij de gedachte was, dat hoe dicht men bij God werd begraven, hoe beter dat was voor het zielenheil. Adellijke familienamen die we daar tegenkomen zijn: Wentholt, van Foreest, Snethlage en Laman Trip (Nanning Petrus).

Opmerkelijk is dat de zeer vooraanstaande Jonkheer Pieter van Foreest (grafnummer 30) zich als adellijk persoon samen met zijn vrouw in de tweede klasse liet begraven en niet in de eerste.

Opmerkelijk is verder dat één grafteken op vak A in de begraafplaatsadministratie een B-nummer kreeg. Het betreft het rijk geornamenteerde grafteken van Klaas Harder en Hillegonda van der Sluis (huidig nummer 52). Dat zij bemiddeld waren is duidelijk te zien aan de rijke uitvoering van de stèle, maar in de archieven kan geen relatie met een adellijke afkomst worden gelegd.

Materiaalsoorten

Zoals bij veel historische begraafplaatsen is het gebruikte materiaal in hoofdzaak Belgisch hardsteen. Dit had te maken met het feit dat Nederland zelf in de bodem nauwelijks natuursteen bezit. Belgisch hardsteen, ook wel Namense steen genoemd, kon via de rivieren getransporteerd worden. Pas vanaf 1900 zien we langzaam andere soorten natuursteen op begraafplaatsen; aanvankelijk marmer en granietsoorten. Na de Tweede Wereldoorlog, toen het vliegtuig in gebruik kwam, werden er natuursteensoorten van buiten Europa aangevoerd, waar producten steeds goedkoper voor handen waren. Het enige afwijkende materiaal op de begraafplaats is dat van grafnummer 44; het is gemaakt van gepolijst graniet.

Zerk van Belgisch hardsteen

Vormgeving

Een oud gebruik bij 19e eeuwse graftekens is, dat zij werden getooid met bloemenkransen. Hiervoor werden de stèles voorzien van een ornamentvorm (een acroterion, meervoud acroteria). Deze hoekornamenten (ook wel “oortjes” genoemd op de uiteinden van een topaccent, werden benut om de kransen aan te hangen. Wij zien ze hier bij de grafnummers

3, 10, 12, 15, 19, 20, 22, 23, 27, 28, 33, 39, 46, 51, 58). Bij grafnummer 52 is een bloemenkrans in steen uitgevoerd, hetgeen verwijst naar dit gebruik.

Stèle met acroteria

Hergebruik

Vanwege de relatief hoge kosten voor een grafteken werden ze regelmatig hergebruikt. Eén methode was die van een verwisselbare glasplaat van geëtsd glas. Grafteken 18 is hier een voorbeeld van (Wijert Smit en Antje Zwart).

Hergebruik in de vorm van een verwisselbare glazen plaat (links) en vernieuwde marmerplaat (rechts)

Een andere manier van hergebruik zien wij bij de kleine stèles tegen een bewerkte schuine houder. De fraai bewerkte basis werd waarschijnlijk in de loop van de tijd voorzien van een nieuwe dunne naamplaat. Bij de graftekens 53, 55 en 59 zien wij enkele sporen van boorgaten met dunne plaatjes er op bevestigd.

Typografie

Het ambachtelijke werk van de steenhouwer was zwaar. De teksten en afbeeldingen op de graftekens werden met de hand in de steen gehakt. Voor dit ambachtelijke werk werden

waarschijnlijk wel mallen en voorbeeldboeken gebruikt, maar een persoonlijke hand is vaak te onderscheiden. Een groot verschil met de gedigitaliseerde manier waarop tegenwoordig teksten worden gefreesd!

Op oudere graftekens worden bijna altijd letters met schreef gebruikt. Een schreef is het lijntje dat bij bepaalde lettertypen als afsluiting dwars op de uiteinden van de letterlijnen staat.

Meest gebruikt is de verdiepte letter. Meer bijzonder is het verdiepte veld, dat wordt weg gebikt in de steen, met uitzondering van de tekst. Dit noemen wij dan een verhoogde letter in een verdiept veld.

Opmerkelijk is dat in veel gevallen de geboortedatum is voorzien van een komma en de sterfdatum met een punt, waarbij de punt duidelijk de eindigheid definieert.

Hier toegepast een verhoogde letter in een verdiept veld

De komma na geboortedatum en punt na sterfdatum

Signatuur van de steenhouwer

Een enkele keer neemt de steenhouwer de vrijheid om zijn product te voorzien van zijn "handtekening". Dit zien wij bij drie graftekens, namelijk 22 (J. Messelaar), 25 (W. F. Stoel) en 52 (J.B.L. Simon Alkmaar).

Ondertekening van de steenhouwer W.F. Stoel

Symboliek

Op iedere oudere begraafplaats in Nederland is plaatselijk gebruikte symboliek zichtbaar die, -in een periode dat weinig mensen konden lezen-, door iedereen begrepen werd. Bij de kerk in Heiloo zien wij regelmatig de vlinder als symbool voor de ziel, de treurboom, vaak met rups en vlinder, die symbool staat voor de ziel die uit het stoffelijk omhulsel (lichaam) ten hemel stijgt. Daarnaast komt de palmtak voor als symbool van de overwinning op de dood, de klimop (als symbool van hechting, liefde en vriendschap), de gebroken stam of zuil als symbool voor een te jong afgebroken leven, de geknakte roos (eveneens voor het te vroeg beëindigde leven), maar ook het pentagram dat staat voor aarde, water, lucht, vuur en geest.

Voor de veelvuldig voorkomende symboliek op begraafplaatsen wordt verwezen naar de website van De Terebinth: <http://www.terebinth.nl/images/brochures/de-symboliek-op-grafmonumenten.pdf>

De vlinder

De rups en vlinder

De palmtak

De klimop

De gebroken zuil of stam

De geknakte roos

Het pentagram in de top

Persoonlijke vermeldingen

Veelal worden op graftekens alleen de naam en/of geboorte-en sterfdatum vermeld. In een aantal gevallen wordt de overledene door een persoonlijke toevoeging nader gekarakteriseerd. De totale tekst wordt hieronder vermeld, zodat de context duidelijk is.

In vak B zien we bij het grafteken van Jan Wentholt, -de vader van de latere burgemeester Pieter Lucius Wentholt-, de vermelding van het landgoed waarop deze edelman geboren is.

Hier rust het stoffelijk overschot van
den heer **JAN WENTHOLT**
geboren **op Lankum** bij Franeker
den 12 september 1792,
overleden te Alkmaar
den 17 september 1857.

Ook in vak B ligt het grafteken van de 25 jarige Eliza Helen Smissaert. Nabestaanden hebben het belangrijk gevonden te vermelden, dat zij de vrouw van de predikant was.

RUSTPLAATS

van

**ELIZA HELEN
SMISSAERT**

overleden 18 september 1878
in den ouderdom van 25 jaren
echtgenoot van J.M. Snethlage
predikant te Heilo

De goede eigenschappen van de overledene worden op grafteken 10 vermeld.

HIER RUST

Mr. H.F. DE WILDT,

geb. 23 oct. 1853,
gest. 19 nov. 1896.

BURGEMEESTER VAN HEILOO EN LIMMEN 1883 - 1896

oprecht christen
voorbeeldig huisvader
trouw vriend

Op grafteken 22 staat geheel onderaan de volgende religieuze tekst:

HIER LIGT

P.A. KLOOTE

geb. 12 april 1841
overl. 11-11-1906

CH. J. KLOOTE

GEB. VAN HEMERT

geb. 14 jan. 1839
overl. 3 juli 1911

er blijft eene rust over
voor het volk van God

Het beroep van de overledene is vermeld op grafteken 25.

RUSTPLAATS VAN

BASTIAAN JOHANNES WOLLENSTEIN

geb. te Amsterdam
20 april 1838
overl. te Heiloo
14 oct. 1907

gep. Opperschipper Kon. Ned. Marine
br. Orde Ned. Leeuw

Grafteken van B.J. Wollenstein

Bovenaan grafteken 30 staat de liefdevolle tekst:

de liefde vergaat nimmer
JHR. MR. PIETER VAN FOREEST,
geboren te Alkmaar 19 dec. 1845,
overleden te Heiloo 19 sept. 1922.

Grafteken 36 vermeldt dat de overledene heeft gediend in het Oost-Indisch Leger en dat hij waarschijnlijk veel kwaliteiten had vanwege zijn veelbelovend leven.

JOHAN LEBOUWER
Oud Officier O.I.L.
geb. 16 nov. 1882 te Zutten,
overl. 28 juni 1913 te Heilo.
in den bloei van zijn veelbelovend leven

Grafteken 40 laat bovenaan de steen een voor die tijd kenmerkende Bijbelspreuk zien:

want het leven is mij Christus en het sterven is mij gewin (Filipp. 1:21)

Hier ligt het stoffelijk overschot
van onze geliefde
echtgenoot en vader
KLAAS VAN TIL
geb. 21 oct. 1845,
overl. 30 mei 1914.

Kindersterfte

Voor de Tweede Wereldoorlog komt kindersterfte nog veelvuldig voor. Ook de adellijke families kregen hier mee te maken. In vak B (eerste klasse) zijn 3 van de 6 graftekens geplaatst voor jong overleden kinderen: Nanning Petrus Laman Trip (ruim 14 maanden), Aleide Wentholt (1 jaar) en Wouter Blokhuis (nog geen 10 maanden).

Ook bij de burgerij zijn schrijnende voorbeelden te zien, zoals het grafteken 15, waar in één gezin drie kinderen Bakker te vroeg stierven: 4 jaar, 21 jaar en 16 jaar. Opmerkelijk is dat de naam Maartje ook voor de opvolgster werd gekozen; iets wat tegenwoordig niet meer gedaan zou worden.

Bij grafteken 23 is te zien dat één kindje 11 maanden leefde en de andere nog geen twee maanden. Grafteken nummer 29: een kindje van anderhalf jaar. Grafteken 31: Dochtertje Corrie is slechts 5 jaar geworden. Grafteken 35: Antje werd bijna 7 maanden. Grafteken 44: Jacob werd twee jaar; zijn zusje 13. Grafteken 53: Jan Nicolai werd slechts 5 ½ jaar.

Opmerkelijke personen

Een aantal opmerkelijke mensen verdient nog nader historisch onderzoek:

In vak A:

10: H.F. de Wildt, burgemeester van Limmen en Heiloo van 1883 tot 1896;

14: Albert van Trigt, internationaal kunstenaar (niet op steen vermeld, wel op Internet);

16: Bertha op de Coul, alleenstaande jonge vrouw uit Semarang;

25: B.J. Wollenstein, Opperschipper van de Koninklijke Marine;

30: Pieter van Foreest, burgemeester Wieringerwaard, gemeenteraadslid en wethouder in Heiloo, lid Tweede Kamer, dijkgraaf van de Hondsbossche en van Uitwaterende Sluizen;

36: Lebouwer, Oud-officier Oost-Indisch Leger;

41 en 44: Van Steeg, bekende Heilooër aannemersfamilie.

52: Harder - van der Sluis, als enige een afwijkend oud grafnummer (nl. B4) en bijzonder rijk uitgevoerd grafteken: de Jodenster in de top, florale motieven rondom en signatuur van de steenhouwer.

In vak B

- 1: Jan Wentholt, betaalmeester, vader van Pieter Lucius Wentholt
- 2: Aleida Wentholt, kind van Pieter Lucius Wentholt
- 3: Eliza Helen Smissaert, vrouw van J.M. Snethlage, predikant van Heiloo
- 4: Pieter Lucius Wentholt, burgemeester en secretaris van Limmen en Heiloo van 1854 tot 1883
- 5: Nanning Petrus Laman Trip, er ligt een relatie met de familie van Foreest
- 6: Wouter Blokhuis, kleinkind van Pieter Lucius Wentholt (zoon van dochter Johanna)

Hoekdetails op de zerk van Pieter Lucius Wentholt

CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

De cultuurhistorische inventarisatie van het terrein en de begraafplaats van de Witte Kerk maken ons er bewust van hoe bijzonder deze locatie is. Eeuwenoud en nog altijd herkenbaar als hoger gelegen plek -een oud duintje- op de strandwal met een waterbron nabij. Al ver voor het christendom kwamen hier mensen samen, werd er recht gesproken, gefeest en gerouwd. Dit was eeuwenlang dé plek van verbinding tussen mensen in Heiloo. Hopelijk zal de locatie nog heel lang die belangrijke verbindende functie hebben.

De bijzondere kwaliteiten van deze locatie zijn door voorgaande generaties gezien en door hen met respect behandeld. Teneinde deze kwaliteiten veilig te stellen en te versterken worden hier nog enkele aanbevelingen gegeven voor alle partijen die te maken hebben met deze locatie. Het gaat om de eigenaar (de gemeente), de beheerders (de afdeling BOR van de gemeente), de gebruikers (Stichting Monument Witte Kerk) en de hoeders (Historische Vereniging Heiloo en Baduhenna).

Aanbevelingen voor de gemeente:

- Vanuit eerbied voor vorige generaties -vanwege meer dan 1000 jaar begraven op deze plek- is het onwenselijk om op deze locatie in de toekomst bebouwing toe te staan.
- De bodem zo min mogelijk beroeren. Indien ingrepen in de bodem écht onvermijdelijk zijn, dan is begeleiding door een archeoloog van groot belang.
- De Willibrordusput is zo nauw met de ontstaansgeschiedenis van Heiloo verbonden, dat het betekenisvol zou zijn hem (vaker) open te stellen, waarbij maatregelen worden genomen om de veiligheid te garanderen.
- Het wordt aanbevolen de houten poorten vrij te laten van toevoegingen, zodat hun betekenisvolle vormgeving goed tot uiting komt.
- Het slingerpad dat voorheen een relatie had met de pastorie aan de Nic. Beetsweg 94, zou d.m.v. andere bestrating en afwijkende beplanting in de huidige heggen langs de Kennemerstraatweg, weer zichtbaar gemaakt kunnen worden.
- Mocht onderhoud aan de graftekens nodig zijn, dan is het van belang dat dit wordt uitgevoerd door gerenommeerde natuursteenbedrijven met een ERM-garantie.
- De restauratie van grafteken 18 (Weijert Smit en Antje Zwart) zou opgepakt moeten worden. Dit n.a.v. een brief van Notaris de Lange uit Alkmaar van 22-4-1959, waarin hij kenbaar maakt, dat er door een nazaat een legaat van fl. 3000,- aan de gemeente is geschonken voor het uitvoeren van eeuwigdurend onderhoud van dit graf. Bij raadsbesluit van 26 juni 1959 is toegezegd dat deze belofte in stand wordt gehouden, met de opmerking dat dit gebeurt zolang de begraafplaats blijft bestaan. (Er was toen sprake van dat de begraafplaats gesloten zou worden en alle graftekens in de toekomst zouden worden geruimd). (Regionaal Archief Alkmaar, Archief Heiloo 1951-1985, 0496, bestand 1033). Het betreffende grafteken behoeft op dit moment dringend restauratie, dus feitelijk zou de gemeente hier in actie moeten komen.
- De gemeente heeft als eigenaar van het terrein door de jaren heen zorgvuldige keuzes gemaakt en goed werk geleverd op het gebied van restauratie van de kerktoren, groen en onderhoud van graftekens. Het zou een werkelijke kroon op het werk van de gemeente zijn om het terrein rond de Witte kerk de status van gemeentelijk monument te geven.

Aanbevelingen voor de beheerders van de gemeente:

- Voor het behoud van de houten poorten in de ommuring is het belangrijk én kostenbesparend om ze regelmatig te voorzien van een nieuwe laklaag).
- Inzetten op behoud van de korstmossen op de graftekens; zij richten geen schade aan en zijn belangrijk voor het “patina” van de graftekens én van de begraafplaats.
- Daarentegen zou haarmos, dat ontstaat op breuklijnen en in verdiepte delen van de graftekens, regelmatig verwijderd moeten worden, omdat het vocht vasthoudt en daardoor schade kan aanrichten.
- De varens op de ommuring zouden kunnen worden geïnventariseerd door een ecooloog, zodat de exacte waarde kan worden vastgesteld.
- Het is wenselijk om de biodiversiteit op het terrein zo hoog mogelijk te houden door o.a. geen chemische bestrijdingsmiddelen te gebruiken.
- Bij eventuele noodzaak tot verwijderen van een groenelement zou een alternatief gezocht kunnen worden dat aansluit bij het symbolische groen dat kenmerkend is voor een begraafplaats. Zie hiervoor <https://www.begraafplaats.nl/de-begraafplaats/artikel/funeraire-flora-biedt-volop-mogelijkheden-tot-fraaie-symboliek/>

Aanbevelingen voor de gebruikers:

- Het plaatsen van een informatiebord dat specifiek de onderdelen óp het terrein beschrijft, zou een grote meerwaarde zijn voor het kerkterrein én voor de vele bezoekers van het kerkterrein.
- Vanuit eerbied voor vorige generaties -vanwege meer dan 1000 jaar begraven op deze plek- is het onwenselijk om op deze plek verdere bebouwing te plannen.
- Vanuit eerbied voor de locatie zouden geen grote commerciële activiteiten op het terrein georganiseerd moeten worden.

Aanbevelingen voor de hoeders (Historische Vereniging Heiloo en Baduhenna):

- Regelmatig rondleidingen organiseren op het terrein van de Witte kerk.
- Waken over het cultureel en archeologisch erfgoed op deze locatie.

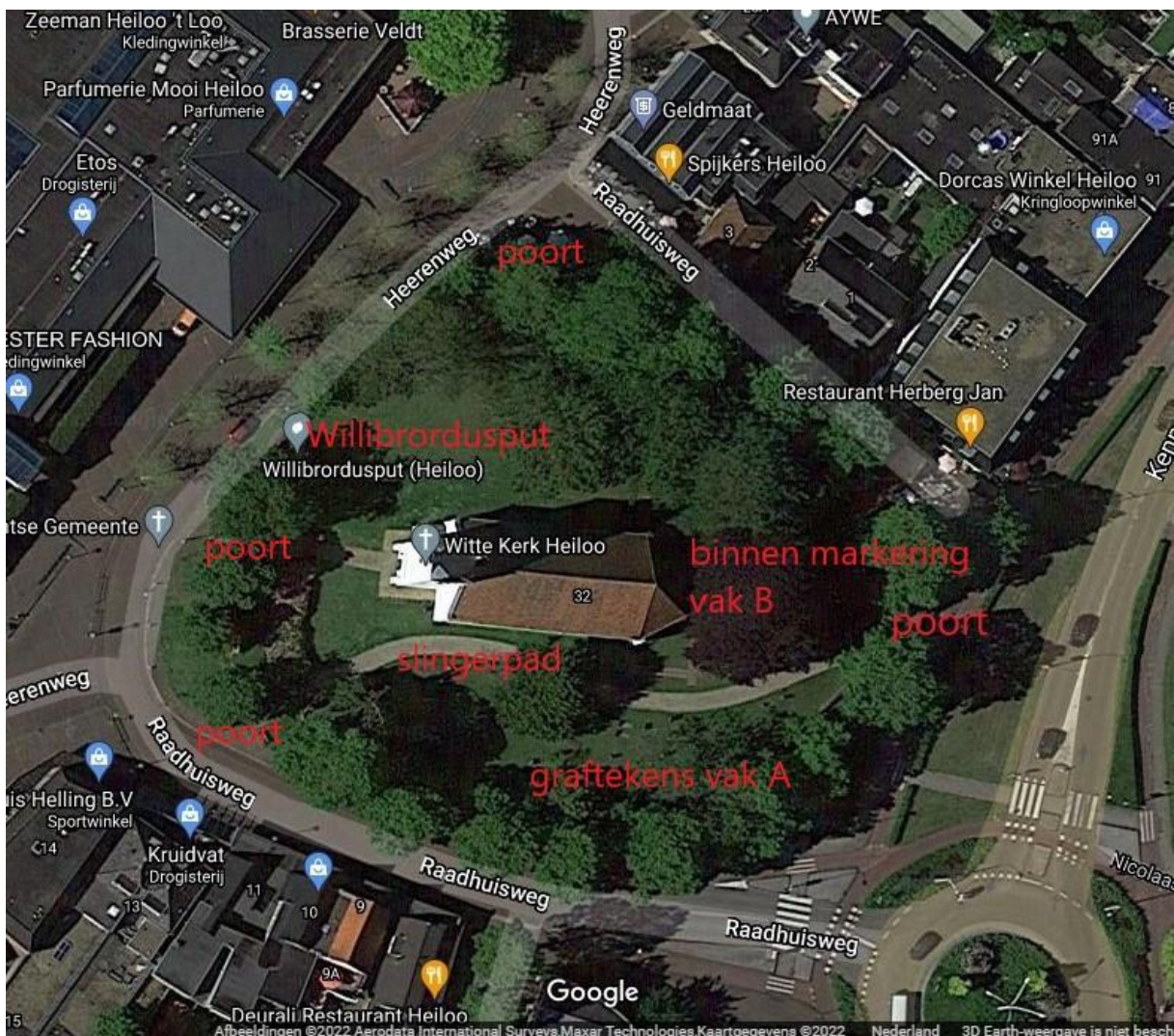
Korstmossen, symboliek, ambachtelijk vakmanschap bij elkaar op grafteken 52

INVENTARISATIEFORMULIEREN

TERREIN EN BEGRAAFPLAATS

WITTE KERK

INVENTARISATIE TERREIN WITTE KERK

GEMEENTE:	Heiloo
ONDERDEEL:	Water: Willibrordusput
ADRES:	Heerenweg bij 32 / 34
DATUM OPNAME:	2022

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving en waardering:

Tegen de ommuring van de Witte Kerk ligt aan de westzijde, - nabij de hoofdentree van het kerkterrein-, de Willibrordusput. De waterbron wordt omgeven door een aparte, lage ommuring uit 1950, die toegankelijk is via een houten poortje en die is opgetrokken in dezelfde vormgeving als de ommuring van het kerkterrein. De waterbron is zevenhoekig opgebouwd uit natuurstenen elementen die verticaal in de grond geplaatst zijn en die circa 60 cm. boven de grond uitsteken. Daarop is een houten putdeksel geplaatst. De waterbron heeft een zadeldakvormige houten bekroning die met dakpannen gedekt is. Aan de noordoostelijker staander is een offerbusje bevestigd.

De Willibrordusput is van algemeen cultuurhistorisch belang vanwege de grote historische waarde van de waterbron zelf (de ouderdom), de stedenbouwkundige waarde (de beeldkwaliteit), de symbolische waarde als bron (water is leven) en vanwege de zevenhoekige hoofdvorm (zeven is een christelijk getal), de zeldzaamheidswaarde en de ensemblewaarde voor het totaalbeeld van kerk en kerkterrein.

Opmerkingen of hersteladvies:

In 1881 is door Pierre Cuypers een Neogotische ijzeren hekwerk rond de waterbron geplaatst, welke in 1950 werd vervangen door de huidige ommuring (Jaap de Graaf, Meer dan 1000 jaar Witte Kerk, 2017).

INVENTARISATIE TERREIN WITTE KERK

GEMEENTE:	Heiloo
ONDERDEEL:	Bebouwing: Ommuring
ADRES:	Heerenweg bij 32 / 34
DATUM OPNAME:	2022

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:

G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving en waardering:

Het terrein van de Witte Kerk is ommurd door een bakstenen muurtje met kleine steunberen. Het geheel is aan de bovenzijde afgedekt met grof gehakte natuurstenen elementen die schuin naar buiten afwaterend, op het muurtje zijn geplaatst. De ommuring markeert het Middeleeuwse kerkterrein, dat op diverse manieren van de omgeving werd afgesloten vanwege de "heilige wereld" die men betrad. De ommuring is op 4 plaatsen onderbroken door houten entreepoorten die in Neogotische vormgeving zijn uitgevoerd. De ommuring was gereed in 1950. Begin 21^e eeuw zijn de entreepoorten gereconstrueerd zoals ze in 1950 waren opgeleverd.

De ommuring van het terrein van de Witte Kerk is van algemeen cultuurhistorisch belang vanwege de historische waarde, de stedenbouwkundige waarde (vanwege de grote beeldkwaliteit), de symbolische waarde (het betreden van een heilige wereld), de zeldzaamheidswaarde en de ensemblewaarde (vanwege de toevoeging aan het totale sfeerbeeld ter plekke). Daarnaast spelen er natuurwaarden mee, vanwege de varens die er op zijn ontstaan in de loop van de jaren.

Opmerkingen of hersteladvies:

Welke afbakeningen er in de loop van de geschiedenis zijn geweest, wordt beschreven in het boek van Jaap de Graaf, Meer dan 1000 jaar Witte Kerk, p. 155, 2017. De huidige ommuring is in 1950 gebouwd waarbij de toen aanwezige ligusterhagen zijn verwijderd.

INVENTARISATIE TERREIN WITTE KERK

GEMEENTE:	Heiloo
ONDERDEEL:	Wegen / paden: slingerpad
ADRES:	Heerenweg bij 32 / 34
DATUM OPNAME:	2022

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving en waardering:

Slingerpad, -verhard met een grindlaag-, dat loopt over het kerkterrein van de zuidwestelijke naar de oostelijke entreepoort. Het pad was gericht op de Oude Pastorie, die aan de overzijde van de Kennemerstraatweg was gelegen (tegenwoordig Nic. Beetsweg 94).

Het slingerpad markeert verder het zuidelijke deel van de begraafplaats: het gedeelte waar het merendeel van de nog aanwezige graftekens staan.

De onregelmatige vorm van het pad komt mede tot stand vanwege het niveauverschil van het duintje waarop de kerk is gebouwd en de lager gelegen omgeving.

Het slingerpad is van algemeen cultuurhistorische belang vanwege de historische waarde (het is zichtbaar op oude kaarten van het terrein), van stedenbouwkundige waarde (het was vroeger gericht op de pastorie aan de overzijde van de Kennemerstraatweg) en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Het pad van grind wordt regelmatig overgroeid met groen; eventueel een andere half-verharding kan tot de mogelijkheden behoren.

INVENTARISATIE TERREIN WITTE KERK

GEMEENTE:	Heiloo
ONDERDEEL:	Wegen / paden: Markering oude hoofdvorm kerk
ADRES:	Heerenweg bij 32 / 34
DATUM OPNAME:	2022

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving en waardering:

Achter de Witte Kerk aangebrachte markering, die bestaat uit een combinatie van kinderkopjes met klinkers. De markering geeft de vroegere grootte aan van de middeleeuwse kerk, die hier tot 1573 stond en die in dat jaar is vernield door de troepen van Sonoy in het kader van het Beleg van Alkmaar. Rond 1630 werd de zwaar beschadigde kerk in verkleinde vorm herbouwd.

De markering uit 1978 is van cultuurhistorisch belang vanwege de historische waarden: (het vertelt het verhaal van de verwoesting van de grotere kerk die hier vroeger stond en van de herbouw in verkleinde vorm), vanwege de sociaalhistorische waarde (het vertelt het verhaal dat de adel, -na het verbod om in de kerk begraven te worden-, hier toch een uitgesproken locatie benut, die voorheen in de kerk lag), vanwege de zeldzaamheidswaarde en vanwege de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Bij de restauratie van de kerk in 1964 kwamen de oorspronkelijke contouren van de kerk in zicht. Aanvankelijk gemarkeerd door ligusterhagen, maar in 1978 vervangen door de huidige markering (Jaap de Graaf, Meer dan 1000 jaar Witte Kerk, 2017).

INVENTARISATIE TERREIN WITTE KERK

GEMEENTE:	Heiloo
ONDERDEEL:	Groen: Rode beuk
ADRES:	Heerenweg bij 32 / 34
DATUM OPNAME:	2022

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving en waardering:

Rode beuk, die direct achter de apsis van de Witte Kerk staat en die zich bevindt binnen de markering van de vroegere kerk, welke in 1573 vernield is door de Geuzen van Sonoy. Een exacte datering van de plaatsing van de boom is niet bekend; de boom staat op de gemeentelijke monumenten-bomenlijst en wordt gedateerd midden 19^e eeuw.

De rode beuk op het terrein van de Witte Kerk is van cultuurhistorisch belang vanwege de grote historische waarde (de ouderdom), de stedenbouwkundige waarde (de beeldkwaliteit), de zeldzaamheidswaarde, de ensemblewaarde, maar bovenal vanwege de hoge natuurwaarden.

Opmerkingen of hersteladvies:

De boom staat op de gemeentelijke bomen-monumentenlijst. Hij dient met grote zorg te worden behandeld en regelmatig op ziekten te worden gecontroleerd.

INVENTARISATIE TERREIN WITTE KERK

GEMEENTE:	Heiloo
ONDERDEEL:	Groen: Treurbeuk
ADRES:	Heerenweg bij 32 / 34
DATUM OPNAME:	2022

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving en waardering:

Grote, groene treurbeuk, die staat bij de zuidwestelijke entree van het kerkterrein. De boom is niet gedateerd; door kenners wordt de boom zeker op een ouderdom van 100 jaar geschat. De treurbeuk is heel kenmerkend voor begraafplaatsen vanwege de uitgesproken symbolische waarde.

De treurbeuk is van cultuurhistorisch belang vanwege de grote historische waarde (de ouderdom), de stedenbouwkundige waarde (beeldkwaliteit), de symbolische waarde (zijn hangende takken staan symbool voor het verdriet dat betrekking heeft op alle overledenen die op deze begraafplaats in de loop van de eeuwen zijn begraven), de zeldzaamheidswaarde, de ensemblewaarde, maar bovenal vanwege de hoge natuurwaarden.

Opmerkingen of hersteladvies:

De boom dient met zorg behandeld te worden en regelmatig op ziektes te worden gecontroleerd. De boom staat op de gemeentelijke bomen-monumentenlijst.

INVENTARISATIE TERREIN WITTE KERK

GEMEENTE:	Heiloo
ONDERDEEL:	Groen: Muurvarens
ADRES:	Heerenweg bij 32 / 34
DATUM OPNAME:	2022

Waardering

Cultuurhistorische waarde n.v.t.
Technische staat n.v.t.

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving en waardering:

Muurvarens, die zich vooral bevinden aan de zuidoostzijde van de bakstenen ommuring van de Witte Kerk. De muur is na de Tweede Wereldoorlog gebouwd, toen de toenmalige ligusterhagen in slechte staat bleken te zijn en de begraafplaats daardoor te weinig zichtbaar afgescheiden werd van de omgeving. De muur was gereed in 1950 (Jaap de Graaf, Meer dan 1000 jaar Witte Kerk, 2017). In de loop van de jaren hebben de varens zich ontwikkeld. Ecologen roemen de bijzondere varens.

De varens op de ommuring van de Witte Kerk hebben hoge natuurwaarden. Daarnaast hebben zij een ensemblewaarde, omdat zij bijdragen aan het totale harmonieuze sfeerbeeld, dat aanwezig is op het terrein van de kerk.

Opmerkingen of hersteladvies:

Bij eventueel herstel van het metselwerk, moeten de muurvarens zorgvuldig behandeld worden. Voor deze vorm van restauratie zijn deskundige vakmensen vereist.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	1 oud grafnummer A2
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***

Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:

G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Hoge stèle van Belgisch hardsteen met licht zadeldakvormige bekroning aan de bovenzijde, met gebouchardeerde invulling van het topaccent.

Er onder staat de verdiept aangebrachte tekst met schreven en luidt:

G.F. KESPER
geb. 20 aug. 1837,
overl. 11 dec.1886.

Op zowel voor- als achterzijde van de gehele zerk zijn in de loop van de tijd fraaie korstmossen ontstaan.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Het verdient aanbeveling om de korstmossen te koesteren vanwege de hoge natuurwaarden.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	2 oud grafnummer A6
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***

Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:

G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Stèle van Belgisch hardsteen met spitsboogvormige bekroning met flauwe acroteria aan weerszijden. In de top is de symboliek van de treurboom, rups en vlinder aangebracht. De tekst daaronder is in verdiepte letters met schreef aangegeven en luidt:

HIER RUST
JANNA KONING KARS
overleden 26 mei 1887
oud 24 jaar

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de symbolische en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Janna Koning-Kars leefde van 22 mei 1863 tot 26 mei 1887 (Bron: Schiltmeijer).

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	3 oud grafnummer A13
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Stèle van Belgisch hardsteen met een zadeldakvormige bekroning met half rond topaccent en forse acroteria aan weerszijden. In het topveld is met verhoogde letters, in een verdiept veld in gebogen tekst RUSTPLAATS / VAN aangebracht. De tekst daaronder is in verdiepte letters met schreef aangegeven en luidt:

ONZEN GELIEFDEN MAN
EN VADER
HENDRIK MULDER / geb. 17 aug. 1841, / overl. 31 oct. 1918.
en zijn echtgenoot
TRIJNTJE VISSER / geb. 11 oct. 1845, / overl. 10 juni 1941.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de symbolische en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Achter het grafteken ligt nog het restant van de oude grafaanduiding waarop slechts de letter A staat.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	4 oud grafnummer A17
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***

Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:

G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Zerk van Belgisch hardsteen omlijst met fraai profiel; op de zijkanten in kapel. Met verdiepte letters met schreef is de tekst aangebracht. Deze luidt:

HIER RUST

MIJN GELIEFDEN ECHTGENOOT
WIJBRAND HAGEN

geb. 9 november 1832, / overl. 8 maart 1886.

en mijn jongste dochter

ALIE HAGEN

geb. 20 augustus 1874, / overl. 10 februari 1891.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	5 oud grafnummer A18
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Zerk van Belgisch hardsteen, afgeschuinde omlijsting met op de hoek accenten met straalmotief. Met verdiepte letters met schreef is de tekst aangebracht. Deze luidt:

RUSTPLAATS / VAN
WIJNTJE OORTWIJN
overleden te Heiloo den 26 mei 1883,
in den ouderdom van 54 jaar en 8 maanden.
echtgenoot van Willem Boldewijn
en van
WILLEM BOLDEWIJN
overl. te Westgrafdijk
den 4-en september 1892,
in den ouderdom van ruim 69 jaar.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Dit grafteken is het oudste van het zuidelijk gedeelte.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	6 oud grafnummer A23
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Zerk van Belgisch hardsteen met profiel vergelijkend met een vellingrand.
De tekst is met verdiepte letters met schreef aangebracht. Deze luidt:

Hier rust
PIETER SMIT Hz.
geb. te Z: Schermeer
19 jan: 1831, / overleden te Alkmaar / 26 febr: 1894.
en zijn echtgenoot
TRIJNTJE ADMIRAAL
geb. te Z: Schermeer
31 mei 1833, / overleden te Alkmaar / 25 maart 1899.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Haarmossen in de letters; het verdient aanbeveling deze af en toe verwijderen omdat zij vocht vasthouden.
Opvallend in de graftekst zijn de dubbele punten bij de afkortingen.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	7 oud grafnummer A24
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Obeliskvormig Belgisch hardstenen grafmonument, dat is geplaatst op een vierkant basement rustend op aan weerszijden aangebrachte voluten. Aan de voet van het basement is zowel aan de noord- als de zuidzijde een rond ornament aangebracht met daarin een 5-hoekige ster (pentagram). Op dit basement staat een ca. 2 m. hoge, vierzijdige en taps toelopende obelisk.

Vóór het grafmonument ligt een kleine, eenvoudige hardstenen zerk, met aan alle vier de zijden een vellingrand. De tekst is in verdiepte letters met schreven aangebracht en luidt:

TER HERINNERING AAN / TWEE GELIEFDEN DOODEN
JAN BRINK Gz. / geb. te Wedde, Prov. Gron. 19 nov. 1820, / overl. te Heiloo 22 oct. 1900.
en zijne echtgenoot
JANKE NOORDELOOS / geb. te Enkhuizen 4 dec. 1824, / overl. te Heiloo 14 maart 1894.

Geheel onderaan links de tekst: Ps. 68:10; geheel rechts de tekst Gez. 17: vers 1

Opmerkingen of hersteladvies:

De obelisk is een Empirische, monumentale bekroning ter eer en glorie (afkomstig uit de Franse tijd). Het pentagram staat voor aarde, water, lucht, vuur en ether (het onzichtbare).

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	8 oud grafnummer A 25
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat M

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:

G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Zerk van Belgisch hardsteen met profielomlijsting en een straalvormig element op de hoeken. De tekst is met verheven letters in een verdiept veld aangebracht en luidt:

HIER RUST / HET STOFFELIJK OVERSCHOT / VAN
JOANNES NAGELHOUT
geb. 8 augustus 1854,
overl. 17 mei 1894.
en
GRIETJE BLAAUBOER Jnd.
geb. 21 september 1852,
overl. 6 december 1921.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

De geboortedata zijn afkomstig uit www.genealogieonline.nl / Zijper families. Daar is vermeld dat Joannis landman was. Op de steen is de naam Joannes te lezen i.p.v. Joannis. Aanbeveling: de haarmossen op de zerk regelmatig verwijderen vanwege vochts aantasting.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	9 oud grafnummer A30
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Samengesteld grafmonument van Belgisch hardsteen dat bestaat uit een vierkant basement met middeldeel en timpaanvormige afdekking de bovenzijde. Op het timpaan staat in het midden een stenen houtimitatie van een afgebroken boomstam. Aan de voorzijde is een vlinder aangebracht. Er zijn twee marmeren tekstplaatjes op het grafteken bevestigd: één op het middeldeel en één op het basement. De tekstplaatjes luiden als volgt:

Middeldeel: HIER LIGGEN BEGRAVEN / ONZE GELIEFDE OUDERS / J.F. GROOT SPARENBERG / geb. te Helder 8 oct. 1869 / overl. te Heiloo 3 nov. 1896 / en / SIJTJE ADMIRAAL / geb. te Oterleek 1 aug. 1870 / overl. te Heiloo 14 april 1897
Plaatje op het basement (later toegevoegd): CATHARINA ALIDA WAGNER / GROOT SPARENBERG / geb. te Amsterdam 10 maart 1892 / overl. te Haarlem 20 aug. 1943

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de symbolische en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

De symboliek van de afgebroken boomstam duidt op het te jong afgebroken leven van J.F. Groot Sparenberg en Sijtje Admiraal; beiden zijn 27 jaar oud geworden.
De vlinder staat symbool voor de ziel.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	10 oud grafnummer A 31
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Halfhoge stèle van Belgisch hardsteen met een kleine zerk daarvoor. Het grafteken heeft een timpaanvormige beëindiging aan de bovenzijde met aan weerszijden forse acroteria. In het timpaan een verdiept veld met bouchardeerwerk. Onder het timpaan is een geprofileerde overgang naar het tekstvlak, dat is vormgegeven in verheven vorm met afgeronde hoeken met daarop de tekst in verdiepte letters. Op de zerk is eveneens een tekstvak omrand met een cartouchevorm. De teksten luiden:

Stèle: HIER RUST / Mr. H.F. DE WILDT, / geb. 23 oct. 1853, / gest. 19 nov. 1896.

BURGEMEESTER VAN HEILOO EN LIMMEN 1883 - 1896 / OPRECHT CHRISTEN /
VOORBEELDIG HUISVADER / TROUW VRIEND

Zerk: FRANCINA GEERTRUIDA / JOHANNA HUDIG, / geb. 18 nov. 1853, / gest. 31 maart 1921. / echtgenoot van Mr. H.F. DE WILDT

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de symbolische en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

H.F. de Wildt is belangrijk geweest voor Heiloo vanwege zijn functie als burgemeester van Heiloo en Limmen tussen 1883 en 1896.

Korstmossen koesteren; zij hebben hoge natuurwaarden.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	11 oud grafnummer A33
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***

Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:

G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Eenvoudige, kleine zerk van Belgisch hardsteen met kwartrond profiel als omlijsting. De tekst is verhoogd aangebracht in een verdiept veld en luidt:

HIER RUST / MIJNE GELIEFDE ECHTGENOOTE / TRIJNTJE KEUKEN
geb. 22 juni 1838 / overl. 8 juni 1897
EN ONZE GELIEFDE VADER
IZAAK SCHIPPER,
geb. 21 dec. 1840, / overl. 14 aug. 1911.

Geheel onderaan de tekst, eveneens in verdiept veld met verheven letters:

RUST IN VREDE

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Korstmossen koesteren; zij hebben hoge natuurwaarden.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	12 oud grafnummer A 34
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Stèle van Belgisch hardsteen met spitsboogvormige topbeëindiging met aan weerszijden forse acroteria. In de top de afbeelding van de treurboom met rups en vlinder. De tekst is in verdiepte letters met schreef aangebracht en luidt:

HIER RUST / HET STOFFELIJK OVERSCHOT VAN / ONZEN GELIEFDEN BROEDER /
GERRIT KLOMP Az.

geb. 27 febr. 1863, / overl. 24 oct. 1897.

en van onzen geliefden ouders /
AALTJE SCHOUTEN Gd.

geb. 23 sept. 1840, / overl. 6 mei 1901.

ARIEN KLOMP

geb. 8 febr. 1830, / overl. 17 sept. 1906.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de symbolische en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Op de grafsteen staat als geboortjaar van Aaltje 1840, terwijl sommige archieven 1839 aangeven.

Unieke korstmossen, niet verwijderen.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	13 oud grafnummer A39
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Stèle van Belgisch hardsteen met enigszins spitse topbeëindiging, waarin een horizontaal lijnenspel te zien is (waarschijnlijk een bloem). Op de steen hebben zich korstmossen ontwikkeld aan voor-en achterzijde. In een omlijst tekstveld is de tekst in verdiepte letters aangebracht; deze luidt:

RUSTPLAATS (in gebogen tekst aangebracht)
VAN
IMKE VLOO / geb. 2-10-1871 / overl. 12-4-1899 / en
ANNE HARTOG / geb. 13-3-1875 / overl. 24-3-1920
beiden echtgen. van CHR. HARREVELD.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de symbolische en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Het geboorte- en sterfjaar van Christiaan Harreveld zijn volgens archiefgegevens 1871-1954. Hij is elders begraven.
Korstmossen koesteren; zij hebben hoge natuurwaarden.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	14 oud grafnummer A 41
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:

G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Stèle van Belgisch hardsteen met tympaanvormige bekroning met rijke profilering aan weerszijden, en tevens een profilering als overgang naar de basis van de stèle. Er is een fraaie letter toegepast met schreven. De tekst luidt:

HENDRIK ALBERT
VAN TRIGT
geboren te Dordrecht
22 oct. 1828
overleden te Heiloo
6 juni 1889

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de uitgesproken ambachtelijke waarde, de symbolische, de ensemblewaarde en de natuurwaarden (korstmossen).

Opmerkingen of hersteladvies:

Hendrik Albert van Trigt was een 19^e eeuwse, veelzijdige kunstschilder, die ook internationaal werkte. (Antwerpen, Parijs). Hij bleef traditioneel schilderen en is daarom door tijdgenoten die "moderner" werkten, bekritiseerd. Korstmossen koesteren!

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	15 oud grafnummer A44
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***

Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:

G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Stèle van Belgisch hardsteen met Neogotische topbeëindiging met aan weerszijden forse, bewerkte acroteria. In de top de symboliek van de treurboom, de rups en de vlinder. De tekst is met verdiepte letters aangebracht met schreef en luidt:

HIER RUSTEN / ONZE GELIEFDE KINDEREN
MAARTJE BAKKER Kd.
geb. 1 febr. 1896, / overl. 4 jan. 1900. / en
PIETER BAKKER Kz.
geb. 22 mei 1901, / overl. 23 sept. 1922. / en
MAARTJE BAKKER Kd.
geb. 5 nov. 1906, / overl. 23 dec. 1922.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de symbolische, de ensemblewaarde en de natuurwaarden (korstmossen).

Opmerkingen of hersteladvies:

Deze stèle laat zien dat kindersterfte rond 1900 nog regelmatig voorkwam. Hier is sprake van drie kinderen die te jong zijn overleden en laat tevens zien dat een zelfde naam meerdere keren gebruikt werd binnen één gezin.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	16 oud grafnummer A46
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Kleine, bijna vierkante zerk van Belgisch hardsteen met een tekst die verheven is aangebracht in een verdiept veld.

De tekst luidt:

BERTHA OP DE COUL.
SEMARANG 25-5-1879
HEILOO. 7-5-1900.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde en de ensemblewaarde.

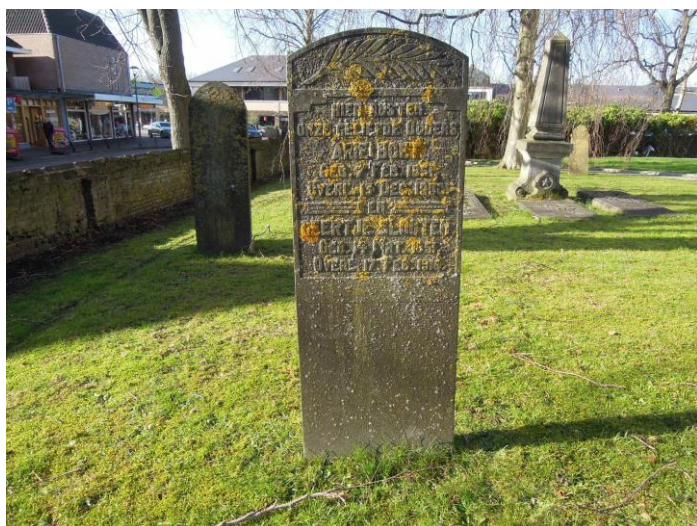
Opmerkingen of hersteladvies:

Het betreft een bijna 21-jarige vrouw, geboren in Indonesië en die in Heiloo stierf. De ouders zijn Joseph Hubertus Op de Coul en Rosalia Maria Geertruida Steijns, geboren in 1848 te Maastricht.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	17 oud grafnummer A51
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Stèle van Belgisch hardsteen met een licht getoogde beëindiging aan de bovenzijde. In de top is in een verdiept veld op verheven wijze een palmtak aangebracht. Er onder is in een verdiept tekstvlak met verheven letters de volgende tekst aangebracht:

HIER RUSTEN
ONZE GELIEFDE OUDERS,
ARIE BOET,
geb. 7 febr. 1851, / overl. 13 dec. 1900.
==== en ====
GEERTJE SLOOTEN,
geb. 14 mrt. 1851, / overl. 17 febr. 1916.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de symbolische en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Arie Boet was een boerenarbeider (www.arieleeuwrik.nl).
Aanbeveling: de bijzondere korstmossen koesteren.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	18 oud grafnummer A58
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Halfhoge stèle van Belgisch hardsteen tussen twee lagere kolommetjes en met een rechte beëindiging aan de bovenzijde. Grafafbakening aan de voorzijde door middel van hardstenen banden. De tekst is geëtst op een glazen plaat, die op de steen is geschroefd en die luidt:

RUSTPLAATS / VAN
WIJERT SMIT
geb.14 jan. 1830 / overl. 30 dec.1903
en
ANTJE ZWART
geb. 27 sept 1828 / overl. 27 mei 1910

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Het grafteken verdient een restauratie. RAA: Archief Heiloo 1951-1985, 0496, bestand 1033. Hierin aangegeven een document dat geld betaald is voor eeuwigdurend onderhoud van dit graf en dat de Raad daar op 26-6-1959 mee instemt. Zie Conclusies en Advies.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	20 oud grafnummer A61
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Stèle van Belgisch hardsteen met getoogde beëindiging aan de bovenzijde, die aan weerszijden is voorzien van forse acroteria. In de top is in een verdiept veld, met verheven letters de tekst aangebracht: RUSTPLAATS daaronder VAN.

De in verdiepte letters aangebrachte tekst op de stèle luidt:
PIETER BAKKER Kz./ geb. 28 november 1839, / overl. 27 september 1904.
en zijne echtgenote
AAGJE IVANGH / geb. 31 maart 1848, / overl. 31 oktober 1906.
en van /
JOHANNA BAKKER / geb. 8 december 1888, te Heiloo / overl. 9 juni 1911.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de symbolische en de ensemblewaarde..

Opmerkingen of hersteladvies:

Aanbeveling: korstmossen niet verwijderen.

Johanna Bakker is de dochter van Pieter Bakker en Aagje Ivangh.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	21 oud grafnummer A 70
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Stèle van Belgisch hardsteen met spitsboogvormige topbeëindiging en twee forse acroteria aan weerszijden. In de top is een afbeelding van de treurboom met rups en vlinder afgebeeld. De tekst is op een forse cartouche met verdiepte letters met schreef, in een verdiept veld aangebracht en reikt tot de onderzijde van de stèle. De tekst luidt:

HIER RUST

FREDERIK SALIE / geb. te Maastricht 18 juli 1830 / overl. te Heiloo 24 april 1906.
ANTOINETTE PETRONELLA / PERSONOON BROSKY / geb. te Gouda 6 maart 1860 / overl.
te Alkmaar 10 juni 1922 / echtgenoot van / J.A. van Middendorp
MARIE MARIA PERSONOON BROSKY / geb. te Rotterdam 31 maart 1832 / overl. te Heiloo
28 nov. 1922 / echtgenoot van Frederik Salie

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de symbolische en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

De treurboom staat symbool voor de tranen en het verdriet; de rups en vlinder verbeelden het opstijgen van de ziel, die uit de cocon ten hemel rijst.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	22 oud grafnummer A75
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Smalle stèle van Belgisch hardsteen met ervoor een grafafbakening d.m.v. hardstenen banden. Er is sprake van een zadeldakvormige topbeëindiging met in het midden een paraboolvormig ornamentje. Aan weerszijden van de top ingekeepte acroteria.

De tekst eronder luidt:

HIER LIGT
P. A. KLOOTE / geb. 12 april 1841 / overl. 11-11-1906
CH. J. KLOOTE / GEB. VAN HEMERT / geb. 14 jan. 1839 / overl. 3 juli 1911

ER BLIJFT EENE RUST OVER / VOOR HET VOLK VAN GOD

Geheel onderaan links de naam van de steenhouwer: J. Messelaar

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de ondertekening van de steenhouwer en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Aanbeveling: de korstmossen niet verwijderen; zij bezitten natuurwaarden.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	23 oud grafnummer A76
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Halfhoge stèle van Belgisch hardsteen met grafafbakening van dito banden. Er is sprake van een tympaanvormige topbeëindiging en acroteria aan weerszijden. In de top de afbeelding van een klimoptak. De top is van de tekstplaat gescheiden door een fors profiel. Op de tekstplaat staat de tekst:

FAMILIEGRAF
C.A. DE GEUS Sd.
12 jan. 1906 - 16 dec. 1906.
P. DE GEUS Sz.
3 maart 1908 - 26 april 1908.
SIMON DE GEUS
13 sept. 1871 - 7 maart 1922.
JANTJE DE GEUS - geb. WIJHENKE
19 SEPT 1881 - 26 AUG. 1952.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de symbolische en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

De klimop staat symbool voor verbinding in liefde en vriendschap vanwege de hechtende eigenschappen.
Jantje de Geus verloor twee kinderen heel vroeg en tevens haar man op 50 jarige leeftijd.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	24 oud grafnummer A80
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat M

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Zeer lange zerk van Belgisch hardsteen met rondom een rolprofieltje. In de hoeken fraaie ornamenten met straalmotief. In een verdiept veld is met verheven letters de (slecht leesbare) tekst aangebracht. Bovenaan in een gebogen cartouche:

FAMILIEGRAF

Daaronder de tekst:

HIER RUST
PIETER DE HEUS / GELIEFDE ECHTGENOOT / EN VADER
geb. 13 febr. 1837 / overl. 11 juli 1907.
EN ONZE MOEDER / CATHARINA ELISABETH / VAN MARKESTEIJN
geb. 21 aug. 1833 / overl. 24 aug. 1915.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de symbolische en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

De zerk heeft wat barstjes en scheurtjes; het verdient aanbeveling deze een keer te laten restaureren. Ook wordt geadviseerd het haarmos regelmatig te verwijderen. Vanwege slechte leesbaarheid: geboorte- en sterfedata uit het Noord-Hollands Archief.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	25 oud grafnummer A81
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat M

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Belgisch hardstenen grafmonument bestaande uit graftombe op hardstenen plaat met daarachter een rijk bewerkte stèle met Neorenaissancekenmerken (de schelp, de rolmotieven, de profielen). Op de tekstplaat van de stèle de tekst:

FAMILIEGRAF / WOLLENSTEIN

Op de afdekking van de tombe staat in verdiepte letters met schreven de tekst:

RUSTPLAATS VAN / BASTIAAN JOHANNES WOLLENSTEIN
Geb. te Amsterdam / 20 april 1838 / overl. te Heiloo / 14 oct. 1907
Gep. Opperschipper Kon. Ned. Marine / Br. Orde Ned. Leeuw
ENGEL TABELING / geb. 29 april 1838 / overl. 13 mei 1922

Geheel rechts onderaan de naam van de steenhouwer: J.B.L. Simon, Alkmaar

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de monumentale, rijke uitvoering en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Aangifte van overlijden is gedaan door de gemeenteklerk en gemeentelijke veldwachter. (zie begraafplaatsregister gemeente Heiloo). Mogelijk was er geen verdere familie meer.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	26 oud grafnummer A87
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***

Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:

G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Hardstenen zerk van flink formaat, met zijanten afgewerkt in kapel. De tekst is verdiept aangebracht met schreef en luidt:

J. SCHREUDER,
WED. J.H. HENDRIKS
GEB. 4 DEC. 1841,
OVERL. 26 JAN. 1909.
A.J. BROUWER
- HENDRIKS,
GEB. 1 OCT. 1877,
OVERL. 6 NOV. 1933.

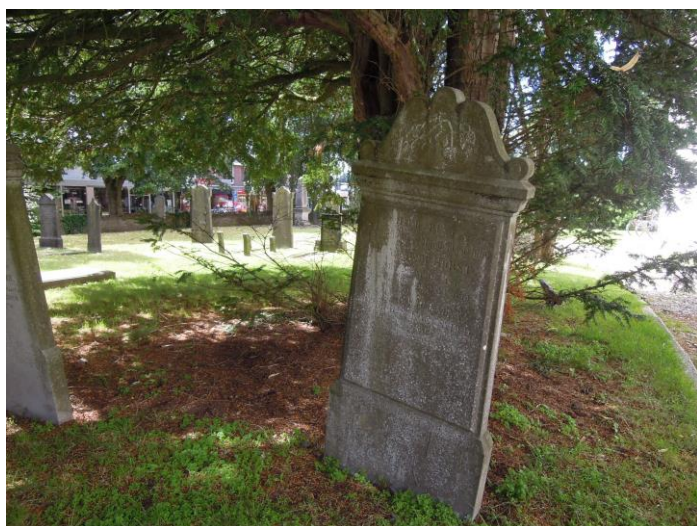
Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

De steen is in het verleden gerestaureerd (breuk).

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	27 oud grafnummer A95
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Stèle van Belgisch hardsteen in rijk geprofileerde uitvoering met top en basement. De top heeft een in- en uitgezwenkte bekroning en twee rolletjes als acroteria. In de top de symboliek van de geknakte roos. Onder de top is de tekst in verdiepte letters met schreef aangebracht en luidt:

HIER RUST
Onze geliefde echtgenoot en vader
E. VAN DER HORST
geb. 28 april 1872, / overl. 16 jan. 1910.
en
SARA WILHELMINA BRIEFJES KOETSVELD
geb. 29 maart 1865, / overl. 21 april 1922.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de grote ambachtelijke waarde, de symbolische waarde en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

De stèle laat een fraai voorbeeld van regionale funeraire symboliek zien.
De vormgeving van het topaccent komt sterk overeen met grafnummer 28.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	28 oud grafnummer A97
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Stèle van Belgisch hardsteen in rijk geprofileerde uitvoering. De top heeft een in- en uitgezwenkte bekroning en twee rolletjes als acroteria. In deze top de symboliek van de treurboom met rups en vlinder. Onder de top is de tekst met verdiepte letters met schreef aangebracht en luidt:

HIER RUST
Onze geliefde echtgenote / en moeder
ADRIANA DE LOOZE geb. OLRÉE
geb. te Zierikzee 30 oct. 1856 / overl. te Heiloo 5 maart 1910.
en / haar echtgenoot /
CORNELIS DE LOOZE
geb. te Zierikzee 15 maart 1852 / overl. te Hilversum 20 maart 1921.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de grote ambachtelijke waarde, de symbolische waarde en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

De stèle laat een fraai voorbeeld van de regionale funeraire symboliek zien.
De vormgeving van het topaccent komt sterk overeen met grafnummer 27.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	29 oud grafnummer A98
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde **
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Eenvoudige, licht getoogde, halfhoge stèle van Belgisch hardsteen met in verdiepte letters de volgende tekst aangebracht:

MIJN VERLOSSER LEEFT
JAN A. DE GROOT
* 3-1-1909   +7-7-1910
PIETER DE GROOT
*27-1-1879   +22-2-1934
GRIETJE DE GROOT - MOSSEL
*10-4-1874   +3-11-1947

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de grafische waarde (tekens) en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Op de stèle staan de geboortetekens aangegeven als een Grieks kruis en als sterftetekens een Latijns kruis. In deze tekst is als geboorteteken een * aangegeven en als sterfteteken een +.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	30 oud grafnummer A 102
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat M

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Combinatie van stèle met ervoor liggende zerk, beide van Belgisch hardsteen.
De stèle heeft een halfronde beëindiging aan de top; aan de onderzijde een basement.
De zijkanten van de zerk zijn in kapel afgewerkt. De tekst van de stèle is in een verdiept veld aangebracht met verdiepte letters met schreven en luidt:

DE LIEFDE VERGAAT NIMMER

JHR. MR. PIETER VAN FOREEST, / geboren te Alkmaar 19 dec. 1845 / overleden te Heiloo 19 sept. 1922.

en zijn echtgenoot / CATHARINA LOUISA MOMMA, / geboren te A'dam 7 juni 1852 / overleden te Utrecht 13 april 1926.

De tekst van de zerk is aangebracht in verheven letters in een verdiept veld en luidt:

ANNA ELISABETH MOMMA, / geboren te Amsterdam / 6 november 1839 / overleden te Heiloo / 28 januari 1911.

Dubbel grafteken, van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de symbolische waarde en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

De stèle is behoorlijk overgroeid met klimop (anno 2021): snoeien belangrijk!

De zerk heeft een lichte scheur (onderaan) en is rijkelijk met mos begroeid.

Anna Elisabeth Momma is waarschijnlijk een zus van Catharina Louisa Momma.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	31 oud grafnummer A 104
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat M

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Halfhoge stèle van Belgisch hardsteen met licht getoogde topbeëindiging met twee hogere, afgeronde pijlertjes aan weerszijden. De top is voorzien van een palmtak met twee bloemen, verheven aangebracht in een verdiept veld. De pijlertjes aan weerszijden zijn bewerkt met Art Deco-motieven. De tekst bestaat uit verdiepte letters met schreef en luidt:

RUSTPLAATS / VAN /ONZEN LIEVEN MAN EN VADER

C. Vennik Pz.

Overl. 5 febr. 1926,

EN ONZE LIEVE CORRIE.

oud 5 jaar.

EN ONZE LIEVE MOEDER,

A. SCHMIDT,

Overl. 26 nov. 1932

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de symbolische en de ambachtelijke waarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

C. (Cornelis) Vennik is geboren op 25-9-1863, dochtertje Corrie is in 1906 geboren (datum onbekend) en overleden 24-3-1911 (bron: Schiltmeijer). Aafje Schmidt is geboren op 27-4-1863.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	32 oud grafnummer A105
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***

Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:

G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Vrij hoge stèle van Belgisch hardsteen met klokvormige topbeëindiging. Aan de onderzijde is de stèle breder. In de top is verheven, in een verdiept veld, een vlinder aangebracht. Eronder de tekst met verdiepte letters met schreef:

HIER RUST
AAGJE NIEROP / GEB. 14 APRIL 1879, / OVERL. 25 OCTOBER 1911.
GELIEFDE ECHTGENOOTE VAN / JOHAN N.E. BAKKER.
en
LEENTJE ASJES. / GEB. 4 NOV. 1852, / OVERL. 15 NOV. 1918.
GELIEFDE ECHTGENOOTE VAN / J.B. BAKKER / GEB. 17 OCT. 1852, / OVERL. 7 SEPT.
1938.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de symbolische waarde en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	33 oud grafnummer A 106
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Halfhoge stèle van Belgisch hardsteen met spitsboogvormige topbeëindiging, met aan weerszijden forse acroteria. In de top is verheven, in een verdiept veld een treurboom, rups en vlinder aangebracht. Onder een brede afscheiding is een tekstvak waarop in verdiepte, smalle letters de volgende tekst is aangebracht:

HIER RUST
GERRIT HARTLAND / geb. 17 mei 1880, / overl. 2 mei 1912.
ELISABETH BAKKER / geb. 18 oct. 1851, / overl. 4 april 1915.
PIETER HARTLAND / geb. 30 april 1845, / overl. 1 juni 1922.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de symbolische waarde en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Pieter Hartland was gehuwd met Elisabeth Bakker. Gerrit was hun jong overleden zoon.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	34 oud grafnummer A107
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat M

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:

G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Zeer lange zerk van Belgisch hardsteen met zijkanten die bewerkt zijn "in kapel".
De tekst is in verdiepte letters met schreven aangebracht en luidt:

JOCHEM BLAAUBOER
Geb. te Zaandam / 13 juli 1845,
Overl. 18 juli 1912.
echtgenoot van
E.M. NOOMEN
Geb. 7 sept. 1849,
Overl. 8 dec. 1938.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, het ambachtelijke steenhouderswerk en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Er zitten meerdere scheurtjes in de steen; hij werd in het verleden al gerestaureerd.
De zerk is vrijwel gelijk aan de graftekens op nummer 35 en 38.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	35 oud grafnummer A112
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat S

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Zeer lange zerk van Belgisch hardsteen met zijanten die bewerkt zijn "in kapel".
De tekst is in een verdiept veld met verheven letters aangebracht en luidt:

HIER RUST / TOT DEN DAG DER OPSTANDING / HET STOFFELIJK OVERSCHOT VAN
/ ONZEN GELIEFDEN ECHTGENOOT / VADER, BEHUWD- EN GROOTVADER
JAN FRANS / geb. 13 oct. 1845 / overl. 4 juni 1913.

En zijn kleindochter / ANTJE FRANS Pd. / overleden 15 januari 1915 / oud bijna 7
maanden / en zijn echtgenoot /

TRIJNTJE PAARLBERG / geb. 17 april 1847 / overl. 17 mei 1916.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, het ambachtelijke
steenhouwerswerk en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

De steen is in de volle lengte gebroken. Geadviseerd wordt om hem z.s.m. te lijmen.
De vormgeving van de steen is gelijk aan grafteken 34 en 38.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	36 oud grafnummer A 113
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat M

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Stèle van Belgisch hardsteen met halfronde beëindiging aan de bovenzijde. Rondom is een forse "lijst" uitgehouwen. In het verdiepte veld is met verdiepte letters de volgende tekst aangebracht:

JOHAN LEBOUWER / Oud Officier O.I.L.
geb. 16 nov. 1882 te Zutfen / overl. 28 juni 1913 / te Heilo.
in den bloei van zijn veelbelovend leven
en

ANNA CORNELIA LEBOUWER- SARLEMIJN / geb. 8 jan. 1852 / overl. 24-11-1931
te Rotterdam

Grafteken van cultuurhistorisch belang vanwege de historische waarde, de grote ambachtelijke waarden (steenhouwerstechniek) en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Bijzonder: de vermelding omtrent het Oost Indisch Leger en het "veelbelovend" leven. De slechte leesbare geboorte- en sterftedata zijn overgenomen uit graftombe.nl. De korstmossen behouden, zij hebben natuurwaarden.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	38 oud grafnummer A115
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat M

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Zeer lange zerk van Belgisch hardsteen met zijkanten die bewerkt zijn "in kapel".
De tekst is in een verdiept veld met verheven letters aangebracht en luidt:

HIER LIGT BEGRAVEN

GRIETJE GROOT

echtgenoot van L. van Eijk / geboren te Zaandam 27 maart 1841 / overl. te Heiloo 17 oct. 1913.
in den ouderdom van 72 jaar en 6 maanden

LOUWRENS VAN EIJK

geboren te Zaandam 25 mei 1841 / overl. te Alkmaar / 29 dec. 1921.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, het ambachtelijke steenhouderswerk en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

De vormgeving van de zerk is gelijk aan die van 34 en 35.

Advies: haarmos op de steen regelmatig verwijderen vanwege vochtaantasting.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	39 oud grafnummer A116
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***

Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:

*** van bijzondere waarde

** van grote waarde

* van waarde

Technische staat:

G goed

R redelijk

M matig

S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Stèle van Belgisch hardsteen met spitsboogvormige topbeëindiging en twee acroteria aan weerszijden. In de top is in gebogen vorm de tekst HIER RUST aangebracht.

De tekst eronder is met verdiepte, smalle letters aangebracht en luidt:

JANNETJE AKKERMAN

Overl. 17 dec. 1915

en

DIDERIKA ELISABETH HOP

Overl. 28 jan. 1923

en

KLAAS AKKERMAN

Overl. 21 febr. 1931

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Jannetje is geboren op 17-6-1862; Diderika is geboren op 24-11-1884; Klaas is geboren op 3-8-1859.

De steen is te intensief schoongemaakt.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	40 oud grafnummer A122
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Stèle van Belgisch hardsteen met in- en uitgezwenkte bovenzijde met in de top een rond ornament waarin een vijfhoek (pentagram) is aangebracht. Ter plekke van de acroteria zijn de nagels van een (doods)kist afgebeeld. De tekst is verdiept aangebracht en de letters zijn voorzien van schreven en luidt:

WANT HET LEVEN IS MIJ CHRISTUS EN HET STERVEN IS MIJ GEWIN (Filipp. 1:21)

Hier ligt het stoffelijk overschot / van onze geliefde / echtgenoot en vader
KLAAS VAN TIL / geb. 21 oct. 1845, / overl. 30 mei 1914.

en

van onze geliefde moeder
PAULINA CORNELIA KEUKEN / geb. 26-1-1843, / overl. 24 nov. 1918.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, het ambachtelijke steenhouderswerk, de symbolische waarde en de ensemblewaarde.

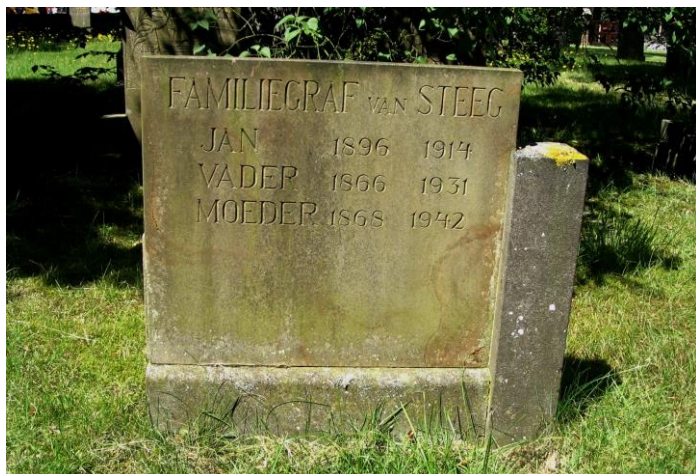
Opmerkingen of hersteladvies:

Steen is tegen het advies van de afdeling erfgoed, schoongemaakt en opgeschuurd. Het pentagram is een oud heidens symbool dat staat voor het spirituele, evenwicht en balans.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	41 oud grafnummer A125
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Lage stèle van marmer met een Belgisch hardstenen basiselement en een lagere kolom rechts eveneens van Belgisch hardsteen.

De tekst is verdiept aangebracht in letters met schreef en deze luidt:

FAMILIEGRAF VAN STEEG

JAN	1896-1914
VADER	1866-1931
MOEDER	1868-1942

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, het ambachtelijke steenhouderswerk en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Jan: geb. 10-5-1896 +20-9-1914; Vader Maarten geb. 8-10-1866 +24-4-1931; Moeder Trijntje Hart geb. 22-2-1868 + 21-9-1942. De achterzijde van de steen is onregelmatig (hergebruik?). De familie van Steeg was een aannemersfamilie in Heiloo.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	42 oud grafnummer A126
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***

Technische staat M

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:

G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Lage stèle met afgeschuinde “schouder-tjes” en een platte, ronde schijf als topbekroning, waarop in een verdiept gebouchardeerd veld een pentagram is aangebracht. De zerk staat in een grafafbakening van hardstenen banden. De tekst is verdiept aangebracht met letters met schreef en luidt:

HIER RUST
CORN. HENDRIK LIPJES
geb. 25 jan. 1838 / overl. 29 sept. 1914.
en zijn echtgen.
C.D. KOOIJ
geb. 2 maart 1854 / overl. 27 febr. 1941.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de symbolische waarde, het ambachtelijke steenhouderswerk en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	43 oud grafnummer A118
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Stèle van Belgisch hardsteen met een halfrond topelement dat aan de randen is afgezet met twee palmtakken die boven in samen komen. In het midden van het topgedeelte bevindt zich een bloemmotief.

De tekst is in verdiepte letters aangebracht, gedeeltelijk met schreef en luidt:

RUSTPLAATS
van
JACOB KOOIJ
geb. 25 dec. 1849
overl. 25 mrt. 1914
geliefde echtgenoot van
AALTJE HARTLAND

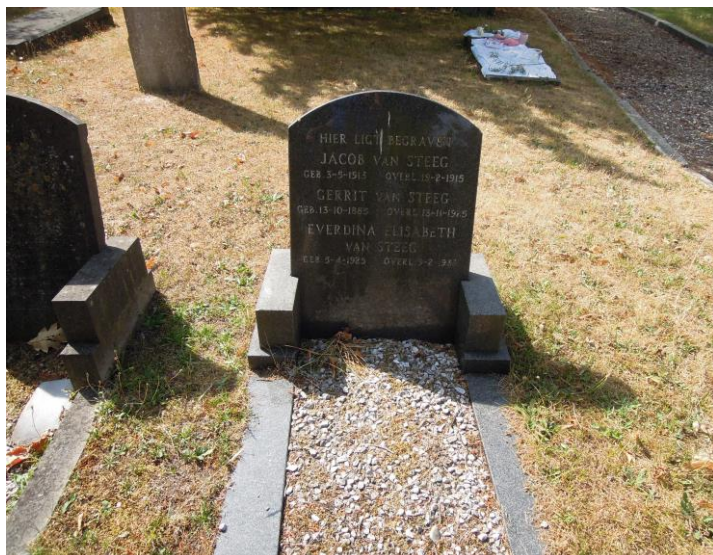
Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarden, de symbolische waarden (palmtakken en bloem) en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Aaltje Hartland is elders begraven.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	44 oud grafnummer A131
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde **
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:

G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Lage, iets naar achteren geplaatste stèle van gepolijst graniet, met twee verhoogde steunen aan weerszijden (stoelmodel). Banden als grafafbakening. De steen heeft aan de bovenzijde een licht getoogde beëindiging. De tekst is verdiept aangebracht en wit geschilderd. De tekst luidt:

HIER LIGT BEGRAVEN
JACOB VAN STEEG
geb. 3-5-1913 overl. 19-2-1915
GERRIT VAN STEEG
geb. 13-10-1885 overl. 13-11-1925
EVERDINA ELISABETH
VAN STEEG
geb. 5-4-1925 overl. 9-2-1938

Grafteken van belang vanwege de naamsbekendheid van de familie Van Steeg in Heiloo en de identieke vormgeving van het naastgelegen grafteken.

Opmerkingen of hersteladvies:

Dit is het enige grafteken dat niet van Belgisch hardsteen is. Waarschijnlijk is dit grafteken later aangebracht; het is niet waarschijnlijk dat het al in 1915 (bij de eerste begraafing) is geplaatst.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	45 oud grafnummer A132
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat M

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Lage, iets naar achteren geplaatste stèle van hardsteen, met twee verhoogde steunen aan weerszijden (stoelmodel). Banden als grafafbakening. De steen heeft aan de bovenzijde een licht getoogde beëindiging. Links boven de afbeelding van een palmtak.

De tekst is in een verdiept veld aangebracht met verheven letters en luidt:

HIER RUSTEN
===ONZE===
GELIEFDE OUDERS
CORNELIS HOOGLAND
geb. 15 oct. 1854 / overl. 16-8-1932
EN
NEELTJE LUIK
geb. 11 aug. 1851 / overl. 10 april 1915

Grafteken van belang vanwege de ambachtelijke kenmerken, de symboliek en de identieke vormgeving van het naastgelegen grafteken.

Opmerkingen of hersteladvies:

De korstmossen niet verwijderen; zij bezitten natuurwaarden.
Het grafteken is aan de linker zijde enigszins ontzet.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	46 oud grafnummer A134
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat M

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:

G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Belgisch hardstenen stèle met halfronde beëindiging aan de bovenzijde; centraal eveneens een klein half rond element. In de top is de symboliek zichtbaar van de treurboom en vlinder. De tekst is verdiept aangebracht met letters met schreven en luidt:

RUSTPLAATS (in gebogen tekst)
van
den HEER A. v.d. DEURE
geb. 14 maart 1829 / overl. 8 sept. 1915.
en van zijn echtgenote
ANTJE RUITER
geb. 10 dec. 1831 / overl. 1 dec. 1920.

Grafteken van belang vanwege de ambachtelijke kenmerken, de symboliek en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Opmerkelijk is dat de manspersoon (Abraham van der Deure) wordt aangegeven als "den heer" en de echtgenote slechts met haar voornaam.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	47 oud grafnummer A138
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***

Technische staat M

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:

G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Eenvoudige hardstenen zerk, aan de afgeschuinde zijkanten een afwerking "in kapel".
De tekst is met verdiepte letters met schreef aangebracht en luidt:

HIER RUST
mijn geliefde moeder
WILHELMINA FREDERIKA
VAN ES
geb. te Helder 14 dec. 1845
overl. te Heilo 5 febr. 1916
geliefde echtgenoot van
WILHELMUS HOMMELEN

Geheel onderaan: Rust in Vrede

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarden (hoekaccenten) en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Wilhelmus Hommelen is elders begraven.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	48 oud grafnummer A140
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat R

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Belgisch hardstenen stèle met rechte beëindiging aan de bovenzijde met kleine, lagere uitsparing rechts. Aan de linkerzijde staat een iets hogere kolom, waarop een palmtak is aangebracht als symbool van de overwinning op de dood. Vóór het grafteken ligt een grafafbakening met hardstenen banden. Rechts tegen het grafteken een vaasplateau, ook met rusticamotief aan de voorzijde. Aan de bovenzijde is de steen afgewerkt met rusticamotief. De tekst is in een verdiept gebouchardeerd veld met verheven letters en in bijzonder lettertype aangebracht en luidt:

TER DANKBARE HERINNERING
aan
J.J. BEERDA
I EN I
B.G. BEERDA - HAVINGA

Het grafteken is van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de symbolische waarde en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Geboorte- en sterfdatum van J.J. Beerda is 8-11-1854 en 9-12-1925
Geboorte- en sterfdatum van B.G. Havinga is 13-6-1857 en 26-8-1916

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	49 oud grafnummer A141
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat S

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Hardstenen zerk met verheven tekstvlak en omkadering met rondingen. Het grafteken is gelijk aan het grafteken 57, ook van de familie Harder. De tekst is lastig leesbaar vanwege veel mos en barsten in het materiaal.

Met verdiepte letters met schreef is de volgende tekst aangebracht:

HIER RUST
onze lieve moeder
AAGJE HARDER
Wed. E.J. Jansen
geb. 14 febr. 1847
overl. 13 oct. 1916

Grafteken van belang vanwege de historische waarde (ouderdom), het ambachtelijke steenhouderswerk en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Restaureren, haarmos verwijderen.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	50 oud grafnummer A 143
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat R

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:

G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Hardstenen stèle met timpaanvormige bekroning aan de bovenzijde. In de top is binnen een verdiept kadertje een vlinder afgebeeld.

De tekst is met verdiepte letters aangebracht en luidt:

HIER RUST
onze geliefde echtgenoot / vader behuwd en grootvader
de Heer JACOB RUITER /
geb. 9 februari 1839, / overl. 12 dec. 1916.
en zijn zoon /
ABRAHAM / geb. 8 april 1882, / overl. 27 april 1917.
en onze moeder /
AALTJE TROOST / geb. 9 febr. 1843, / overl. 14 aug. 1923.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de symbolische waarde en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Korstmossen koesteren vanwege de natuurwaarden.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	51 oud grafnummer A147
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat R

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Forse hardstenen stèle met spitsboogvormige beëindiging aan de bovenzijde tussen acroteria. De stèle heeft een brede, stevige basis. In de spitsboogvormige topbekroning is een treurboom afgebeeld. Het tekstvlak is verheven en is voorzien van schroefnagelmotieven. In het tekstvlak staan de namen in een verdiept veld met verheven letters aangebracht; de overige letters zijn verdiept aangebracht.

RUSTPLAATS / van /
GUURTJE de JONGH /
echtgenoot van / Dirk van Koningsdaal
geb. te Graft 27 mei 1855 / overl. te Het Zand 14 maart 1917
DIRK VAN KONINGSDAAL /
geb. te Jisp 30 juni 1849 / overl. te Heilo 10 juni 1922.

Links onderaan: Rom. 8: 38 en 39

Grafteken van belang vanwege de historische waarde (ouderdom), de ambachtelijke waarden, de gebruikte symboliek en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

De schroefnagels symboliseren de schroefnagels van een doodskist.
Aanwezige kostmossen niet verwijderen.
Geboorte- en sterfdata uit www.graftombe.nl

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	52 oud grafnummer is B4
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat R

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Hardstenen stèle met gewelfde bovenzijde welke eindigen in voluten. In de top een Jodenster. Naar Joods gebruik ligt er ook een aantal meegebrachte steentjes op het grafteken. De forse stèle staat op een breder basement.

De ornamentiek bestaat uit florale (Joodse?) bladmotieven, die vanuit de ster in de top met de voluten verweven zijn.

HIER RUST

KLAAS HARDER geb. 10 jan.1818, / overl. 28 aug. 1877.
en zijn echtgenote

HILLEGONDA v.d. SLUIS 4 juli 1817, / overl. 5 juli 1889.

Links onder de signatuur van de steenhouwer: W.F. Stoel. Rechts onder een onleesbare tekst.

Dit grafteken is van groot cultuurhistorisch belang vanwege de historische waarde (de ouderdom), de ambachtelijke waarden, de aanwezige rijke symboliek en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Korstmossen koesteren vanwege de hoge natuurwaarden.

Bijzonder is dat dit grafteken is aangeduid met een oud grafnummer (B4), gelegen op vak A. Vak B is het deel achter de kerk, waar alleen de welgestelden hun steen hebben.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	53 oud grafnummer A 153
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***

Technische staat M

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:

G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Kleine hardstenen stèle op geornamenteerde rugsteun. Klokvormige bekroning met voluten en daaronder een palmtak als symbool voor de overwinning op de dood.

Verdiept ingegraveerde tekst met bijzonder lettertype:

HIER RUST
JAN NICOLAI
geb. 20 maart 1912
overl. 19 oct. 1917

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de symbolische waarde en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Korstmossen bezitten natuurwaarden: bij voorkeur niet verwijderen.

Het grafteken is een voorbeeld van jonge kindersterfte, toen nog gewoon.

Overeenkomsten grafteken met de grafnummers 55 en 59.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	54 oud grafnummer A154
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat R

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:

G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Hardstenen stèle met licht gewelfde afsluiting aan de bovenzijde, die breder uitloopt dan de breedte van het tekstvlak. In de top bevindt zich de afbeelding van een vlinder.

De tekst is verheven in verdiepte velden aangebracht en luidt:

HIER RUST / onze goede lieve
HENDRIK HEMELRIJK / geb. te Helder 7 aug. 1860, / overl. te Heilo 28 oct. 1917.
en onze lieve moeder

NEELTJE HEMELRIJK - DE WIT / geb. te Helder 27 dec.1861, / overl. te Heilo
29 dec.1940.

en onze lieve MAARTJE
geb. te Helder 9 aug. 1890 / overl. te Den Haag 11 aug. 1961

Grafteken van belang vanwege de historische waarde (ouderdom), het ambachtelijke steenhouderswerk, de symboliek van de vlinder als symbool voor de ziel, en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Korstmossen koesteren vanwege hun natuurwaarden.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	55 oud grafnummer A156
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat M

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Binnen een grafafbakening van hardstenen banden staande hardstenen stèle, schuin geplaatst op rugsteun die van bloemornamenten aan de zijkanten is voorzien. De stèle heeft een licht gewelfde beëindiging aan de bovenzijde en staat op een klein basement. De gehele steen is bedekt met lichtgrijze korstmossen. Daardoor is de steen slecht leesbaar.

E.C.H.CHR. BRUINS,
geb. 13 juni 1880 / overl. 14 december 1917.

Het grafteken is van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de bijzondere vorm van de steen op houder en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Op het grafteken zitten schroefgaten. De overeenkomstige graftekens 53 en 59 bezitten twee tekstplaten op elkaar, deze echter één.
Archief Schiltmeijer: Eldert Conrad Heinrich Christiaan en geboorte- en sterfdatum.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	56 oud grafnummer A157
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat R

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Hardstenen stèle met piramidevormige beëindiging aan de bovenzijde, die eindigt iets buiten het tekstvlak van de stèle. In de top is een vlinder (symbool voor de ziel) aangebracht. De tekst is met verdiepte letters met schreven aangebracht en luidt:

HIER RUST
mijn lieve echtgenoot
PAULUS KOSTER,
geb. 1855, overl. 1918.
en zijn echtgenote
ANTJE SMIT,
geb. 1861, overl. 1935.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de symbolische waarde en de ensemble waarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Opmerkelijk is, dat slechts het geboorte- en sterfjaar van de personen is aangegeven. Paulus Koster is geboren op 9-5-1855 en overleden op 27-2-1918; Antje Smit is geboren op 5-11-1861 en overleden op 24-9-1935.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	57 oud grafnummer A159
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat S

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:

G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Hardstenen zerk met verheven omkadering en afgeronde zijkanten. Met verdiepte letters met schreef is de volgende tekst aangebracht:

HIER LIGT BEGRAVEN

BREGJE HARDER
geb. 14 dec. 1844,
overl. 10 maart 1918.
geliefde echtgenoot / van
FRANS BROUWER
geb. 1 sept. 1846,
overl. 24 april 1934.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de symbolische waarde en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Het verdient aanbeveling de breuk z.s.m. de lijmen.
Het grafteken is qua vormgeving identiek aan grafteken 49.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	58 oud grafnummer A165
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat R

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Stèle van Belgisch hardsteen met halfronde bekroning met topaccent. Aan weerszijden bevinden zich van ornamentiek voorziende acroteria. Daartussen de symboliek van de treurboom met rups en vlinder. Verdiept aangebrachte tekst met schreef:

HIER RUST
onze geliefde man
en zorgzame vader,
WILH. LUTJEHARMS,
geb. te Alkmaar 9 nov. 1883,
overl. te Heiloo 25 oct. 1918.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde, de symbolische waarde en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

De aanwezige korstmossen koesteren vanwege de natuurwaarden.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	59 oud grafnummer A166
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat R

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Kleine stèle met klokvormige bekroning aan de bovenzijde, waaronder twee voluten. Geornamenteerde rugsteun met bloemmotief aan de zijkanten, staande in een grafafbakening van hardstenen banden. Verdiepte letters in marmeren opdekplaat op hardstenen ondergrond. Palmtak als symbool van de overwinning op de dood.

W.H. BAKKER
geb. 11 mei 1875
overl. 10 nov. 1918

Grafteken van belang vanwege de ouderdom, de historische waarde, de ambachtelijke waarde en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

De grijze en gele korstmossen hebben belangrijke natuurwaarden.
Overeenkomsten met graftekens 53 en 55.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	60 oud grafnummer A169
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat R

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:

G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Stèle met tympaanvormige bekroning. In het tympaan een palmtak als symbool van de overwinning op de dood. Teksten verdiept aangebracht; de namen verhoogd in verdiept veld aangebracht.

HIER RUST
Onze geliefde echtgenoot / en / moeder
JOHANNA STROOKER
overl. 22 nov. 1918
in den ouderdom / van bijna 69 jaar
en haar echtgenoot
JACOB MASCLÉ
overl. 13 juni 1934
in den ouderdom van bijna 82 jaar

Grafteken van belang vanwege de ouderdom en daardoor de historische waarde, de ambachtelijke techniek die gebruikt is, de symboliek en de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

Johanna is geboren op 10-1-1859 en Jacob op 4-7-1852.
De korstmossen koesteren vanwege de natuurwaarden.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	61 oud grafnummer onbekend
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Hardstenen zerk. De randen zijn met een frijnslag afgewerkt. De tekst is in verdiepte letters aangebracht en luidt:

HIER RUST HET STOFFELIJK / OVERSCHOT VAN / DEN HEER JAN WENTHOLT
geboren op Lankum bij Franeker / den 12 september 1792,
overleden te Alkmaar / den 17 september 1857.
en
VROUWE CHRISTINA HELENA / GEETRUIDA LYCKLAMA / A NIJEHOLT WEDUWE VAN
DEN / WELEDELGEBOREN HEER / JAN WENTHOLT, /
geboren te Leeuwarden / den 28 februari 1793, / overleden te Alkmaar / den 18 januarij
1868.

Het grafteken is van algemeen cultuurhistorisch belang vanwege de historische waarde (oudste steen van de begraafplaats), de ambachtelijke waarde (frijnslag), de speciale ligging in het voormalige koor van de kerk en vanwege de ensemblewaarde.

Opmerkingen of hersteladvies:

De zerk van Jan Wentholt is de oudste aanwezige zerk op het terrein, nadat het in 1829 bij wet verboden werd om in de kerk te begraven. Jan Wentholt was betaalmeeester (officier of militaire beambte). Tevens vader van Pieter Lucius Wentholt (burgemeester van Heiloo).

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	62 oud grafnummer onbekend
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Kleine, vierkante, hardstenen zerk. De randen zijn sierlijk afgewerkt "in kapel" met in- en uitzwenkingen. De tekst is verdiept aangebracht met letters met schreef en luidt:

HIER RUST
ALEIDE WENTHOLT
geboren 8 sept. 1858,
gestorven 8 sept. 1859.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, vanwege de ambachtelijke waarde en de ensemblewaarde. Daarnaast is de steen waardevol vanwege de speciale ligging in het voormalige koor van de kerk (alleen voor de hoogste klasse mogelijk).

Opmerkingen of hersteladvies:

Aleide was een dochttertje van Pieter Lucius Wentholt en Jeannette Agnes van Forest. Zij is precies één jaar oud geworden. Het grafsteentje is identiek aan dat van Wouter Blokhuis (zoon van hun dochter Johanna, die getrouwd was met E.A.F. Blokhuis).

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	63 oud grafnummer B5
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Belgisch hardstenen zerk. De randen zijn afgewerkt met een rolprofiel en in de hoeken is een waaiermotief aangebracht. De tekst is met verdiepte letters aangebracht, gedeeltelijk met schreef en luidt:

RUSTPLAATS
van
ELIZA HELEN
SMISSAERT
overleden 18 september 1878
in den ouderdom van 25 jaren
echtgenoot van J.M. Snethlage
predikant te Heilo

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, de ambachtelijke waarde (hoekaccenten) en de ensemblewaarde. Voorts heeft de steen waarde vanwege de speciale ligging in het voormalige koor van de kerk en de relatie met de adellijke familienaam Snethlage.

Opmerkingen of hersteladvies: Elisabeth Smissaert werd geboren op 22-8-1853 (bron: familie-snethlage.nl). Opmerkelijk is de naamgeving van Snethlage, die enkele decennia later terugkomt in de familie als Rudolf Snethlage (geb.13-3-1920) dan huwt met Elisabeth van Foreest. Eliza Smissaert schenkt op 20-6-1877 het leven aan Albert Snethlage.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	64 oud grafnummer B3
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Hardstenen zerk met fraai straalmotief op de hoeken. De tekst in verdiept aangebracht met letters met schreef en luidt:

HIER RUST
PIETER LUCIUS WENTHOLT
geboren 17 januari 1822,
gestorven 29 juni 1883.
JEANNETTE AGNES
VAN FOREEST
echtgenoot van P.L. Wentholt
geboren 8 augustus 1822,
gestorven 22 februari 1891.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde (ouderdom), de ambachtelijke waarde (hoekornamenten), de ensemblewaarde en vanwege de ligging in het koor van de vroegere kerk.

Opmerkingen of hersteladvies:

Pieter Lucius was de zoon van Jan Wentholt en Christina Helena Geertruida Lycklama à Nijeholt. Hij was burgemeester van Heiloo (1854-1883). Heeft (uitgegeven) brieven geschreven aan Nicolaas Beets (1814-1903) en Elisabeth Beets van Foreest (1828-1911).

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	65 oud grafnummer onbekend
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***

Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:

G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Vrij dikke, Belgisch hardstenen stèle met timpaanvormige beëindiging aan de bovenzijde. De tekst is verdiept aangebracht met letters met schreef en luidt:

NANNING PETRUS
geb. 30 april 1882,
overl. 11 juli 1883.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde (ouderdom), het ambachtelijke steenhouderswerk en de ensemblewaarde. Daarnaast van belang vanwege de speciale ligging in het voormalige koor van de kerk (alleen voor de hoogste klasse mogelijk).

Opmerkingen of hersteladvies:

De achternaam Laman Trip (adellijk geslacht) is niet op de grafsteen vermeld. Vader Scato Laman Trip (jurist, pres. Hoge Raad) trouwde met C.M. van Foreest. Nanning Petrus was hun 4^e zoon; hij is geboren en overleden in Den Haag.

INVENTARISATIE GRAFTEKENS

GEMEENTE:	Heiloo
BEGRAAFPLAATS:	Oude begraafplaats bij de Witte Kerk
GRAFAANDUIDING NR.:	66 oud grafnummer onbekend
DATUM OPNAME:	2021

Waardering

Cultuurhistorische waarde ***
Technische staat G

Cultuurhistorische waarde:
*** van bijzondere waarde
** van grote waarde
* van waarde

Technische staat:
G goed
R redelijk
M matig
S slecht

Omschrijving, graftekst en waardering:

Kleine, vierkante, hardstenen zerk voor een kindje. De randen zijn sierlijk afgewerkt "in kapel" met in- en uitzwenkingen. De tekst is verdiept aangebracht, deels met schreef, en luidt:

WOUTER BLOKHUIS
geboren 24 december 1887,
overleden 12 oktober 1888.

Grafteken van belang vanwege de historische waarde, het ambachtelijke werk ("in kapel") en de ensemblewaarde. Voorts heeft de steen waarde vanwege de speciale ligging in het voormalige koor van de kerk (alleen voor de hoogste klasse mogelijk).

Opmerkingen of hersteladvies:

Wouter was de zoon van Johanna Wentholt, dochter van Pieter Lucius Wentholt en Jeannette Agnes van Foreest. Het grafsteentje is identiek aan dat van hun dochter Aleide Wentholt (overleden in 1859).

OVERZICHT NAMEN EN NUMMERS BIJ DE GRAFTEKENS

NAMENOVERZICHT	NIEUW GRAFNUMMERS	OUD GRAFNUMMERS
Admiraal, S.	9	A30
Admiraal, T.	6	A23
Akkerman, .J	39	A116
Akkerman, K.	39	A116
Asjes, L.	32	A105
Bakker, E.	33	A106
Bakker, J.	20	A61
Bakker, J.N.E.	32	A105
Bakker, M.	15	A44
Bakker, M.	15	A44
Bakker, P.	15	A44
Bakker, P.	20	A61
Bakker, W.H.	59	A166
Beerda, J.J.	48	A140
Berg, van den A.	37	A114
Blaauboer, G.	8	A25
Blaauboer, J.	34	A107
Blokhuis, W.	66	onbekend
Boet, A.	17	A51
Boldewijn, W.	5	A18
Briefjes Koetsveld, S.W.	27	A95
Brink, J.	7	A24
Brouwer, F.	57	A159
Bruins, E.C.H.C.	55	A156
Coul, op de B.	16	A46
Deure, v.d. A.	46	A134
Eijk van, L.	38	A115
Es van, W.F.	47	A138
Foreest van, J.A.	64	B3
Foreest van, P.	30	A102
Frans, A.	35	A112
Frans, J.	35	A112
Geus, de C.A.	23	A76
Geus, de P.	23	A76
Geus, de S.	23	A76
Groot, G.	38	A115
Groot, de J.A.	29	A98
Groot, de N.	19	A59
Groot, de P.	29	A98
Groot Sparenberg C.A.	9	A30
Groot Sparenberg, J. F.	9	A30

NAMENOVERZICHT	NIEUWE GRAFNUMMERS	OUDE GRAFNUMMER
Hagen, A.	4	A17
Hagen, W.	4	A17
Half, D.	37	A114
Harder, A.	49	A141
Harder, B.	57	A159
Harder, K.	52	B4
Hart. T.	41	A125
Hartland, G.	33	A106
Hartland, P.	33	A106
Hartog, A.	13	A39
Havinga, B.G.	48	A140
Hemelrijk, H.	54	A154
Hemelrijk, M.	54	A154
Hemert, van Chr. J.	22	A75
Hendriks, A.J.	26	A87
Heus, de P.	24	A80
Hoogland, C.	45	A132
Hop, D.E.	39	A116
Horst, van der E.	27	A95
Hudig, F.G.F.	10	A31
Ivangh, A.	20	A61
Jongh de, G.	51	A147
Kesper, C.F.	1	A2
Keuken, P.C.	40	A122
Keuken, T.	11	A33
Klomp, A.	12	A34
Klomp, G.	12	A34
Kloote, P.A.	22	A75
Koning-Kars A.	2	A6
Koning, J.	19	A59
Koningsdaal van, D.	52	A147
Kooij, C.D.	42	A126
Kooij, J.	43	A118
Koster, P.	56	A157
Laman Trip, Nanning Petrus	65	onbekend
Lebouwer, J.	36	A113
Lipjes, C.H.	42	A126
Looze de, C.	28	A97
Luik, N.	45	A132
Lutjeharms, W.	58	A165
Markestijn, C.E.	24	A80
Masclé, J.	60	A169
Momma, A.E.	30	A102
Momma, C.L.	30	A102
Mossel, G.	29	A98

NAMENOVERZICHT	NIEUWE GRAFNUMMERS	OUDE GRAFNUMMERS
Mulder, H.	3	A13
Nagelhout, J.	8	A25
Nicolai, J.	53	A153
Nierop, A.	32	A105
Noomen, E.M.	34	A107
Noordeloos, J.	7	A24
Olree, A.	28	A97
Oortwijn, W.	5	A18
Paarlberg, T.	35	A112
Persoon Brosky, A.P.	21	A70
Persoon Brosky, M.M.	21	A70
Ruiter, A.	46	A134
Ruiter, A.	50	A143
Ruiter, J.	50	A143
Salie, F.	21	A70
Sarlemijn, A.C.	36	A113
Schipper, I.	11	A33
Schmidt, A.	31	A104
Schouten, A.	12	A34
Schreuder, J.	26	A87
Slooten, G.	17	A51
Sluis van der, H.	52	B4
Smissaert, E.H.	63	B5
Smit, A.	56	A157
Smit Hz, P.	6	A23
Smit, W.	18	A58
Steeg van, E.	44	A131
Steeg van, G.	44	A131
Steeg van, J.	41	A125
Steeg van, J.	44	A131
Steeg van, M	41	A125
Strooker, J.	60	A169
Tabeling, E.	25	A81
Til van, K.	40	A122
Trigt, van H.A.	14	A41
Troost, A.	50	A143
Vennik, Pz. C.	31	A104
Vennik, C.	31	A104
Visser, T.	3	A13
Vloo, I.	13	A39
Wentholt, Aleide	62	onbekend
Wentholt J.	61	onbekend
Wentholt, P.L.	64	B3
Wijhenke, J.	23	A76
Wildt de, H.F.	10	A31

NAMENOVERZICHT	NIEUWE GRAFNUMMERS	OUDE GRAFNUMMERS
Wit de, N.	54	A154
Wöllenstein, B.J.	25	A81
Zwart, A.	18	A58

DANKWOORD EN VERANTWOORDING

Veel dank aan Mary en Robert Sanstra voor hun archiefonderzoek in het eerste decennium van de 21^e eeuw en voor het mogen gebruiken van de foto's in de tekst (op pagina 5) en op het inventarisatieformulier van de graftekens 11, 16, 21, 36 en 39. Ook waardeer ik de zorgvuldigheid waarmee Mary en Robert de teksten hebben nagelezen.

Dank ook aan Jaap de Graaf voor de vele informatie in zijn boek "Meer dan 1000 jaar Witte Kerk in Heiloo 2017", waar ik (met verwijzing) dankbaar gebruik van heb gemaakt.

Voor informatie omtrent symbolische duiding is gebruik gemaakt van:

<http://www.terebinth.nl/images/brochures/de-symboliek-op-grafmonumenten.pdf>

Voor informatie over toe te passen symboliek van het groen op begraafplaatsen is gebruik gemaakt van:

<https://www.begraafplaats.nl/de-begraafplaats/artikel/funeraire-flora-biedt-volop-mogelijkheden-tot-fraaie-symboliek/>

Voor nadere gegevens omtrent personen, geboorte- en sterftedata is gebruik gemaakt van de volgende websites:

www.graftombe.nl; www.openarch.nl; www.schiltmeijer.nl

Voorts is gebruik gemaakt van het Regionaal Archief Alkmaar (RAA): Het Archief van de gemeente Heiloo 1951-1984, dossier 1034.

Anita van Breugel

Colofon:

- **Uitgave:** Gemeente Heiloo, maart 2022
- **Auteur:** Anita van Breugel (Bureau Cultuurhistorie)
- **Foto's:** Mary en Robert Sanstra en Anita van Breugel
- **Copyright:** Anita van Breugel
- **Druk:** Aranea Zaandam